

KIBRIS'IN GÖNÜL DİLİ

KIBRIS RİS İLÂHÎ LERİ

HAZIRLAYAN: HAKAN ALVAN

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI
KIBRIS'IN GÖNÜL DİLİ

YTB Yayınları: 24
Kültürel Miras Serisi: 8
ISBN: 978-975-17-5544-5

Hazırlayan
Hakan Alvan

Şiir SadeleŐtirme
Mustafa Batuhan Bozkurt

Tashih
Selman Kantar

Çizimler
Hasan Sevil

Görsel Tasarım ve Uygulama
Emine Kocaman - Aynasanat

Dijital Medya Tasarımı
Uğur Karlıova

Albüm Çalışmasında Emeği Geçenler
Müzik Yönetmeni
Hakan Alvan

Nota Yazımı
Levent Kaya

Metin ve Şiir Seslendirme
Cumhur Enes Ergür

Solistler

Halil Necipoğlu / Alp Arslan / İhsan Güvenç / Furkan Biçer
İbrahim Suat Erbay / Memduh Özyalvaç / Levent Kaya / Rahmi Güler

Saz Sanatçıları

Turgut Özüfler (Kanun), Hakan Alvan (Ney), Volkan Yılmaz (Ney), Bekir Őahin Balođlu (Ud),
Metin Kabacı (Keman), Ceyhun Domaçlođlu (Keman), Mustafa Tümsekyiđit (Keman),
Murat Süngü (Çello), Günay Uysal (Çello), Mehmet Akatay (Ritim Sazı), Oktay Özerden (Ritim Sazı)

Ses Yönetmeni
Günay Uysal

Baskı ve Cilt
Seçil Ofset

100. Mah. Massit Matbaacılar Sit. 4 Cadde No: 77 Bağcılar/İstanbul, Sertifika Numarası: 44903

Yayın Tarihi
Haziran 2023

Baskı Miktarı
1.Baskı, 1000 adet

© TÖM YAYIN HAKLARI

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŐKANLIĐINA AİTTİR.

YurtdiŐi Türkler ve Akriba Topluluklar Başkanlığı tarafından desteklenen bu yayındaki metin, nota ve görseller
ile ilgili sorumluluk hazırlayan Hakan Alvan ve metin yazarlarına aittir.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

KIBRIS'IN GÖNÜL DİLİ. Hakan Alvan
Seçil Ofset

1.Kıbrıs Türk Toplumu, 2. Őehir Tarihi, 3. Türk Müziđi

YTB Yayınları

Ođuzlar Mah. Mevlana Bulvarı No: 145 P.K: 06520 Balgat - Ankara - TÜRKİYE
Tel: 0(312) 218-40-00 Faks:0(312) 218-40-49
info@ytb.gov.tr kep adresi: ytb@hs01.kep.tr

**Ârifim rindim ki olmam âşinâ unvân ile
Eylemez dîvâne dil ülfet ser ü sâ mân ile**

*Arif ve rindlik bana yeter, başka ünvanlara gerek yok.
Şu divane gönlümün zenginlik ve makamla işi olmaz.*

Siyâhî Dede

KIBRIS'IN GÖNÜL DİLİ

KIB
RIS
İLÂHÎ
LERÎ

Dervish

H. Sevil
8th January 2022

ÖNSÖZ

Coşku, sevgi, hürmet, niyaz, tazim ve dualarımızın edebî ve musiki bir ahenkle, has ve mânâlı bir şekilde tegganni edildiği manzumeler, yani ilâhîler, taşıdıkları dinî derinliğin yanı sıra Türk şiir ve musikisinin de en kıymetli unsurlarından birini teşkil etmektedir. İslam medeniyetinin ve Türk kültürünün künhüne varmak, onları etraflıca idrak etmek için ilahiler bize eşsiz bir tecrübe sunmaktadır. Bu bakımdan, dünya ve ötesine bakışımızı, geçmiş ve geleceği algılayışımızı, inanç ve itikadımızı sırlı ve geniş bir kimlik aynasından pür ve berrak bir görüntüyle aksettiren ilâhiler, kültür ve tarihimizin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Bu noktada, ruh-u manevisi bilhas-sa Devlet-i Âliye hâkimiyetine girdiği 1571'den sonra tahkim olunan; ihtiva ettiği kutsal mekânları ilim, sanat ve tasavvufun önder şahsiyetleriyle güçlendirilen Kıbrıs, gönlümüzde apayrı bir yere, bambaşka bir makama sahiptir. Hiç şüphe yoktur ki tarih ve coğrafyasından, engin kültür havzasından dev-

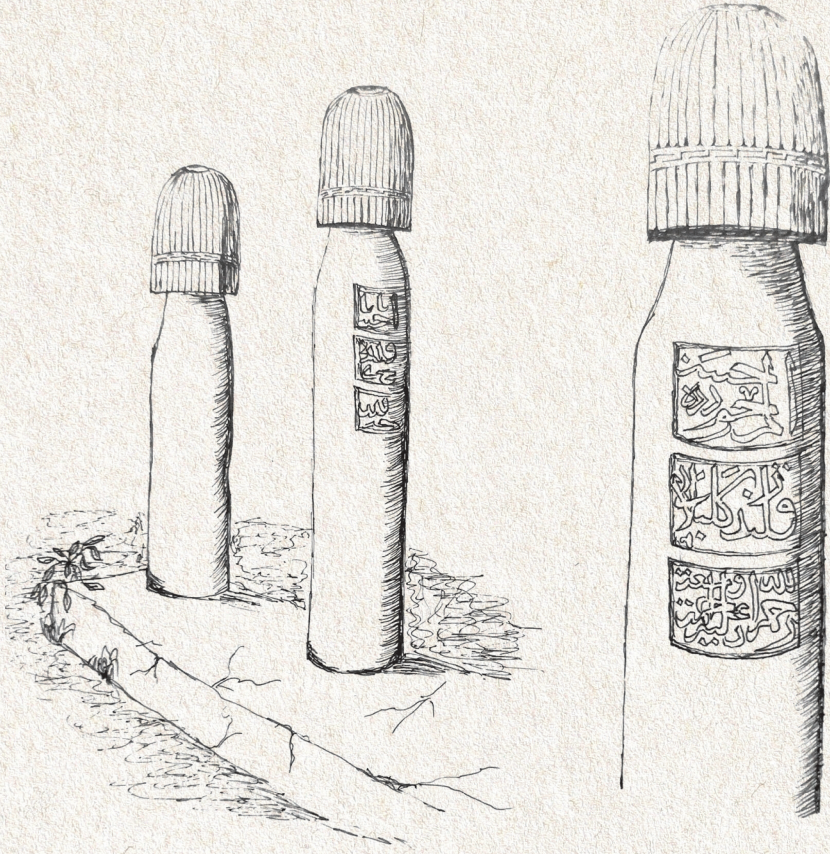
raldığı bu zengin mirası bünyesinde yetiştirdiği şair, musikişinas ve mutasavvıflarca terennüm edilen ilâhîlerle süsleyen Kıbrıs, bugün İslam sanat ve musikisi bakımından Akdeniz'de yüksek bir medeniyeti, muhkem bir ilim ve sanat burcunu temsil etmektedir.

Farklı tür ve makamlarıyla zihin, his ve düşüncelerimizi müessir kılan Kıbrıs ilâhîlerinin tüm veçheleriyle bilinmesi, bu zengin mirasın muhafaza edilip geleceğe aktarılması hususunda son derece önemlidir. Bu yönüyle, yalnızca güfte ve notalarla sınırlı kalmayıp bu ilâhîlerin icra edilmiş şekillerini de dijital ortamda bizlerle buluşturan böylesine önemli bir çalışma, kıymet arz etmektedir.

Bu itibarla, literatüre önemli katkılar yapacağını düşündüğüm bu anlamlı eserin matbu ve dijital ortamlarda yayına hazırlanması sürecinde emeği geçenleri kutlarken bu detaylı çalışmanın alanda, okurda ve dinleyicide güçlü bir karşılık bulmasını temenni ediyorum.

MEHMET NURİ ERSOY

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI

Kalenderi 'Cobit' tay'ani
2017

ÖNSÖZ

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) olarak, Türk diasporası ve ülkemizdeki uluslararası öğrencilere yönelik faaliyetlerimizin yanı sıra, esas ve en önemli iş sahalarımızdan biri olan soydaş ve akraba topluluklarımıza matuf çalışmalarımızı da büyük bir vazife ve mükellefiyet duygusuyla, aşkın bir şevkle icra etmekteyiz.

Dil, din, kültür ve kimlik bakımından geniş ve zengin bir alanı, köklü ve mümbit bir medeniyet havzasını kapsayan gönül coğrafyamızdaki soydaş ve akraba topluluklarımızla tesis edilen ekonomik, sosyal ve kültürel münasebetlerimizi muhafaza edip güçlendirmek; bu ilişkileri daha üst boyutlara taşımak, esas ve nihai gayemizi teşkil etmektedir.

Bu anlamda, müşterek bir tarih, kültür ve medeniyet kaynağından beslendiğimiz; geçmiş, bugün ve gelecek nazarı itibara alındığında kader birlikteliği yaptığımız Kıbrıs'a dönük çalışmalar, bizler için ayrı bir ehemmiyet arz etmektedir.

Ülkemiz ve milletimiz için bu denli yüksek bir önemi haiz olan Kıbrıs'ın kültürel mirasını keşfetmek, onu kayıt altına almak, yüzyıllardan bugüne tevarüs eden bu mirasın yitip gitmesini engelleyerek gelecek kuşakların istifadesine sunmak; kültür ve medeniyetimizin, tarih ve kimliğimizin omuzlarımıza yüklediği kutsal bir sorumluluk olarak belirlemektedir.

ABDULLAH EREN

YTB BAŞKANI

Kıbrıs ilâhîleri; içerdikleri anlam, yazıldıkları dönem ve taşıdıkları estetik, sanatsal ve manevi hususiyetler bakımından sözünü ettiğimiz bu mirasın bel kemiğini, en değerli parçalarından birini oluşturmaktadır. Sanatkârları, şairleri, şairleri, tekkeleleri, ilâhîleri, mescitleri, ehl-i tarik ve ehl-i tasavvuf şahsiyetleriyle zengin ve canlı bir dinî/kültürel geleneği ihtiva eden Kıbrıs ilâhîlerinin güfte, nota ve besteleriyle birlikte, "Kıbrıs'ın Gönül Dili Kıbrıs ilâhîleri" başlığıyla matbu ve dijital olarak yayınlanması, kanaatimce Türk kültür ve musiki tarihine düşülmüş önemli bir not; ince ve kıymetli bir şerh olma hüviyeti taşımaktadır.

Pîr Mehmet Azmî'den Âşık Kenzî'ye; Dânişi Ali İlmî Dede'den Mustafa Resmî Ahî Efendi'ye; Mehmet Raci Efendi'den Kaytazzâde Mehmet Nâzım Bey'e uzanan ve aklımıza zindelik, gönlümüze ferahlık, ruhumuza tazelik lütfeden ilâhîlerden mürekkep böylesine güzel ve anlamlı bir çalışmanın vücuda gelmesi, hepimiz için haklı bir sevinç ve medar-i iftihar vesilesi olmuştur.

Bilvesile, bu güzide eserin alana ve alanla ilgili çalışmalar icra eden kişi, kurum ve kuruluşlara son derece önemli bir katkıda bulunacağı düşüncesiyle kitabın muhatabına ulaşmasını ve hayırlar getirmesini temenni eder, okurların müstefit olmasını dilerim.

TAKDİM

Ülkelerin maddi sınırlarını siyasi anlaşmalar, uluslararası sözleşmeler belirleyebilir ancak bir de, "gönül coğrafyamız" vardır ki bu coğrafya hudut kabul etmez; sınırlarını gönülümüzün çizdiği bir anlam dünyasıdır. Müslüman Türk milletinin gönül coğrafyasının ayrılmaz parçalarının başında ise hiç şüphesiz Kıbrıs gelmektedir.

İrfan; aklın ve gönlün kemali anlamında bir kelime olup, hayatı hakikat bilgisiyle uyumlu yaşayan bireylerin ve bu bireylerden oluşan toplumların ortaya koyduğu bir haldir. Necip milletimiz ulaştığı her yerde öncelikle irfanî kültürü yeşertmeye gayret göstermiştir. Milletimizin hüküm sürdüğü her coğrafyada olduğu gibi, Kıbrıs Adası'nda da ecdadımızın ortaya koyduğu yüksek bir irfanî kültür vardır. İrfan kültürünün meşk edildiği en önemli kurumların başında ise dergâhlar gelmektedir.

Medeniyet tarihimiz incelendiğinde görülecektir ki, insanlığa sadece Hakk rızası için hizmet etmiş, gelecek nesillere ilim ve sanat eserleri bırakmış ve bunu büyük bir nezaket ve estetik anlayışla ortaya koymuş insanların kahir ekseriyeti dergâh terbiyesinden geçmiştir. Türk şiirinin en kadim isimlerinden biri olan Yunus Emre, Türk hat sanatının kurucusu kabul edilen Şeyh Hamdullah, Türk müziğinin en önemli ismi İsmail Dede Efendi ve Türk mimarisinin zirve ismi Mimar Sinan bunlardan bazılarıdır. Bu isimlere şüphesiz binlercesi ilave edilebilir.

Kıbrıs coğrafyasında da durum aynıdır. Sözgelimi şiir sahasında Kıbrıs Müftüsü Mevlevi Hasan Hilmi Efendi, Mevlevî Kaytazzâde Nâzım

Bey ve Bektaşî Kenzî Efendi Kıbrıs'ın dergah terbiyesinden geçmiş kültür insanlarındandır. Ayrıca, adada güçlü bir gelenek olan Orta oyunu ve Karagöz gölge oyunu Bektaşî dervişlerince icra edildiği kaynaklarda zikredilir.

Bizler, elinizde bulunan bu eseri hazırlamak için, adada yetişmiş veya yolu bir şekilde Kıbrıs'la kesişmiş mutasavvıf şairleri araştırdık. Araştırmalarımız sırasında eserleri günümüze ulaştırmış onlarca mutasavvıf şaire ve bu şairlere ait yüzlerce esere ulaştık. Bu şiirlerin birçoğunun, müzik geleneği çok güçlü olan ada halkı tarafından melodilerle bezendiğini ve bu eserlerin özellikle ilahi formunda muhtelif meclislerde okunduğunu tahmin etmekteyiz. Ne var ki yine araştırmalarımız neticesinde Kıbrıs'ın geçtiğimiz yüzyılda yaşadığı sosyoekonomik, siyasi ve kültürel zorluklar sebebiyle bu sahadaki mirasın günümüze ulaşmadığını da tespit etmiş bulunuyoruz.

Bu çalışmamızla, adadaki soydaşlarımıza kendi ecdatlarının bıraktığı, gönül dünyamızın derinliklerine estetik ve zarafetle dokunan bu irfanî mirası tekrar hatırlatmak istedik. Bu şiirlerin birçoğu günümüz bestekarları tarafından geleneksel müziğimizin makam anlayışıyla bestelendi. Bundan maksadımız adadaki soydaşlarımızın çok sevdiklerini bildiğimiz geleneksel müziğin tınılarını kullanarak onları gönül dünyalarına doğru bir yolculuğa çıkarabilmektir. Bu yoldaki gayretimizin, kıymetli muhataplarımızın alakaları ile yerine ulaşmasını temenni ederiz. İrfan geleneğimizde buyrulduğu gibi; gayret bizden tevfik Allah'tandır diyerek çalışmamızı nazarlarınıza arz ediyoruz.

İÇİNDEKİLER

Önsöz - Kùltür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy	7
Önsöz - YTB Başkanı Abdullah Eren	9
Takdim - Hakan Alvan	11
Kıbrıs'ta Tasavvufi Şiir	23
Ümmü Haram Hala Sultan	24
(Segâh İlâhi) Kıbrıs'ın Fâtihî	26
Âşık Kenzî (İbrahim Kâsım)	28
(Hicaz İlâhi) Evvelâ Âdem ü Havva Bir Olur	30
Mustafa Resmî Âhî Efendi	32
(Hicaz İlâhi) Gülü Ateşle Seyreden	34
Hızır Handî Dede	36
(Hicaz İlâhi) Allah Yek	38
Mustafa Resmî Âhî Efendi	40
(Hicaz İlâhi - Kıyam Zikir İlâhisi) Aşkiyle Oldum Kulu	42
Kıbrıslı Hasan Nesîb Efendi	44
(Uşşak İlâhi) Biz Cefâkeş Âşık-ı Sâdıklarız	46
Mersiye - Düştü Evlâdın Yatırdılar	47
Hakkı Şener	48
(Uşşak İlâhi) Dünya Malını Sırtımdan	50
Mehmed Râci Efendi	52
(Beyati İlâhi) Fâni Dünyâya Muhabbetden	54
Siyâhî Mustafa Dede	56

- 58 (Segâh İlâhi) Eyle İlâhi Bana Lûtfun Karîn
60 Nazım Kıbrısı
62 (Rast İlâhi) Şol Cennetin Irmakları
64 Âşık Kenzî (İbrahim Kâsım)
66 (Rast Nefes) İrfan Olamaz
68 Kaytazzâde Mehmet Nâzım Bey
70 (Mahur Marş) Rahmeyleriz Vicdanlıyız “Osmanlıyız”
72 Müftü Hasan Hilmi Efendi
74 (Rast Tevşih) Mevlid-i Pâk-i Risâlet
76 Ali Handî Efendi
78 (Rast İlâhi) Ârif Ol Âdem İsen
80 Osman Fazlı At pazârî
82 (Çargâh Tevşih) Ey cemâlin pertev-endâz-ı semâvâtî'l-'ulâ
84 Mağusa'da Hüzünlü Bir İlâhi Hikâyesi
86 (Saba İlâhi) Lûtf Eyleyib Bir Kez Nazar Eylerse
88 Kaytazzâde Mehmet Nâzım Bey
90 (Hüseyni İlâhi) Şah-ı Evreng-i Himem Hazreti Mevlânâdır
92 Pîr Mehmed Azmî
94 (Neva Pendnâme “Nasihatnâme”) Her İşe Kıl Besmeleyle İbtidâ
96 Dânişî Ali İlmî Dede
98 (Hicaz İlâhi) Ağlar İnler Pâyine Yüzler Sürer
100 İlâhi Dizini

KIBRIS'TA
TASAVVUFİ
ŞİİR

Türklerin fetihlerine bakıldığında fethedilen topraklara hemen bir medeniyet inşa etme girişiminde buldukları görülür. İlk önce fetih hakkı olarak şehrin büyük kilisesi camiye çevrilir, kilise yoksa cami inşa edilirdi. Cami aslında külliye'nin bir parçası olurdu ve hemen peşinden çarşı, han, imaret inşa edilirdi. Fethedilen şehre medresenin inşa edilmesi, genel olarak birkaç yıl sonra gerçekleşiyordu. Fethedilen askerin içinde ve yanında mutlaka Allah dostları da bulunur, şehrin fethini müteakip bu Allah dostları halkın gönlünü İslam'a ısındırmak için faaliyetlerde bulunurlardı. Çarşıda düzeni sağlayacak ahilik teşkilatı da çarşı ile birlikte kurulmuş olurdu.

Bu düzen asırlarca değişmedi ve Türk şehirlerinin karakteristik özelliği oldu. Kıbrıs'ın fethi (1570-71) akabinde de benzer bir yol izlendi. Büyük kiliseler camiye çevrildi ve camilerin çevresine şehrin kamu binaları inşa edildi. Zaman zaman şehirde fetih öncesi mevcut bulunan kamu binalarını kullanmak da tercih edildi.

Türklerin, Kıbrıs'ı fethedip yerleştiklerinde ilk yaptıkları işlerden biri de daha önce Müslümanlar tarafından adaya düzenlenen sefer esnasında şehit olanların mezarlarını bulmak oldu. Özellikle Hz. Peygamber'in teyzesi, Kıbrıs'ta Hala Sultan olarak bilinen Ümmü Haram'ın şehit olduğu yer tespit edildi ve oraya bir cami ve türbe inşa edildi. Bu yapıları Lefkoşa'da Kırklar Tekkesi ve Girne'de Yediler Türbesi takip etti. Özellikle Hala Sultan, Kıbrıslıların manevi hamisi oldu ve Kıbrıs Türkünün maneviyatında önemli bir yer edindi.

Müslüman fatihlerin türbeleri zaman içinde tasavvufi çevrelerin iltifatına ve ilgisi-ne mazhar oldu ve tarikat terbiyesi almış kimseler tarafından türbelerin temizlik ve bakım işleri gerçekleştirildi. Günümüzde de bu gelenek devam etmekte, türbelerin bakım ve temizlikleri Nazım Kıbrısı dervişleri tarafından deruhte edilmektedir.

Kıbrıs'ın fethini müteakip günlerde, Lefkoşa'nın fethi esnasında şehit olan Müftü Aziz Efendi adına II. Selim tarafından yaptırılan türbe, zaman içinde tekkeye dönüşerek hemen yanı başındaki çarşı esnafının kıymet verdiği bir yer oldu. Ordu şeyhi olan Aziz Efendinin Tekkesi 1940'larda zikir ve ayinler yasaklanıncaya kadar Kadiri tekkesi olarak faaliyetlerini sürdürdü. Kıbrıs'ta tasavvufi hayatı besleyen bir diğer önemli eser Lefkoşa Mevlevihanesi'dir. Kıbrıs fatihi komutanlardan Arap Ahmet Paşa'nın arsasını vakfetmesiyle 1593'te inşasına başlanan Mevlevihane, Kıbrıs'ta sosyal hayatı musiki ve şiir ile zenginleştirdiği gibi gelişmesine sebep olduğu dervişlik adabı ile de zamana damgasını vuran önemli bir merkez olmuştur. Bugün, Osmanlı dönemi Kıbrıs şiirine göz atıldığında şairlerin büyük bir kısmının Lefkoşa Mevlevihanesi'nde yetişen dedeler ve dervişler olduğu hemen görülecektir.

Kıbrıs fatihi askerlerin Hacı Bektaş ocağına bağlı yeniçeri olması tasavvuf hayatının bir diğer renkli sayfasını oluşturmaktadır. Şehrin fethi esnasında şehit düşen ve kahramanlıkları menkıbeleşen askerlerin türbeleri Kıbrıs'ta tasavvufi hayata dair önemli semboller olmuştur. İttik Dede Türbesi Üçler Türbesi, Yediler Tekkesi, Karababa Türbesi, Abdi Çavuş Türbesi / adak yeri ve ismini bilmediğimiz birçok şehit türbesi zaman içinde tekke hüviyeti de kazanmıştır.

Osmanlı iskân politikası fethedilen bölgelere köylü ve çiftçi dışında küçük esnaf ve zanaatkâr da içeriyordu. Kıbrıs'a da aralarında her meslekten bir temsilcinin olduğu çok sayıda zanaatkâr gönderilmişti. Çarşı pazarı yöneten bu insanlarla birlikte ahilik teşkilatı da Kıbrıs'a gelmiş oldu. Esnaflığı ve zanaatkârlığı manevi bir zevk ve neşe ile yapan bu yüce gönüllü insanlar tasavvufun bir başka yönünü Kıbrıs'ta temsil ettiler. Ahi Evran Baba türbesinde yatan zatın ahilerin şeyhi olduğuna inanılır.

Kıbrıs'ta tasavvuf hayatını zenginleştiren bir diğer grup adaya sürgüne gönderilen meşhur mutasavvıflar olmuştur. Adada sürgünde buldukları esnada vefat eden bu zatların mezarları önce türbeye sonra da tekkeye dönüşerek Kıbrıslıların manevi ihtiyacını karşılayan mekanlar olmuştur. Atpazarî Osman Fazlî İlâhî ve Ahi Mustafa Resmî Efendi sürgüne gönderilip Kıbrıs'ta vefat eden şeyhlerin en çok bilinen ve ziyaret edilenleridir.

Kıbrıs'ta günümüzde tasavvufu temsil eden Nazım Kıbrısı ve onun dervişleridir. Kıbrısı'nın adanın yerlisi olması onu Kıbrıslılar arasında önemli bir yere oturtmuş ve halk arasında anlatılan kerametleri, Nazım Kıbrısı türbesinin ve tekkesinin rağbet görmesini sağlamıştır.

1940'larla birlikte başlayan sekülerleşme hareketi Kıbrıs'ta dini hayatı derinden etkilemiş ve bundan tekkeler ve türbeler de nasibini almıştır. Birçok türbe ve tekke bakımsızlıktan yıkılmış ve farklı amaçlarla kullanılmıştır. İstanbul'da olduğu gibi Kıbrıs'ta da tekkelerin bahçeleri iş merkezi veya apartman olarak kullanılmıştır. Her köşesi bir şehit türbesi ile dolu olan Lefkoşa ve Mağusa'da nerede olduğu bilinmeyen çok sayıda türbe ve tekke bulunmaktadır.

Tekke kültürü ve geleneği güçlü olan Kıbrıs'ta günümüzde Nazım Kıbrısı dervişleri dışında görülür herhangi bir tarikat bulunmamakta, tasavvufi kültür zaman içinde kaybolmaya yüz tutmaktadır.

KIBRIS'TA GELİŞEN TASAVVUFİ TÜRK ŞİİRİ

Adada tasavvufi hayat geliştikçe tasavvufun bir cüzü olan şiir de gelişmiştir. Özellikle mevlevihanenin fethin hemen ardından inşa edilmesi şiirin gelişmesi için zemin teşkil etmiştir. Kıbrıs'ta yazılan şiir İstanbul'da yazılan şiir ile aynı ruh ve düşünceden besleniyordu.

Kıbrıs'ta dile getirilen Tasavvufi şiir, İstanbul'da söylenenden farklı değildir. Aynı hakikat ve marifet şiir yoluyla dile getirilmekte ve başarılı örneklerle tesadüf edilmektedir. Bu yönüyle Kıbrıslı mutasavvıfların Anadolu ve Rumeli mutasavvıflarından farkı yoktur. Mevlevihane'de postnişinlik de yapmış olan Siyâhî Dede aşağıdaki beyitte tasavvufun temel hakikatlerinden birine işaret ediyordu.

*Ârifim rindim ki olmam âşinâ unvân ile
Eylemez dîvâne dil ülfet ser ü sâ mân ile
Arif ve rindlik bana yeter, başka ünvanlara gerek yok.
Şu divane gönlümün zenginlik ve makamla işi olmaz.*

Derken tasavvufun temel hakikatlerinden birine işaret ediyordu. Aynı zamanda bir Mevlevi dervişi olan Müftü Hilmi Efendi'nin şiirlerinin muhtevası oldukça renklidir. Dinî konularda şiir yazdığı gibi dünyevi meselelerle ilgili de şiirler yazmıştır. O, dört halife ve Ümmü Haram için kaside yazdığı gibi, kahveyle ilgili gazel de yazabilmiştir. O hem hikemî tarzın önemli temsilcisi Nâbî'ye, hem de Nâbî'nin tam zıddı sayılabilecek Enderunlu Vasıf'a nazire yazabilmiştir.

Gubâr-ı dergehin kuhl-i hidâyet yâ Resûlullah
Vücûdun âlemeyne ayn-ı rahmet yâ Resûlullah

(Ey Allah'ın elçisi! Senin kapının tozu hidayete erdiren göz sürmesidir. Varlığın, bu dünyaya teşrifin ise her iki aleme rahmet içindir.)

Matlayla başlayan naati ile Kıbrıs Türkünün Hz. Peygamber sevdasını te-rennüm etmekte ve bizlere göstermektedir. Hilmi Efendi'nin yazdığı naat o kadar beğenilir ki ta'lik hatla yazılıp Lefkoşa'daki II. Mahmud Kütüphanesi duvarlarını süsler. Hz. Peygamber'in birbirinden değerli ve seçkin dört halifesi için yazdığı;

“Cihânda çâr-yâr-ı bâ-sâfâya cân fedayım ben
Kapisında bu dört sultan-ı zi-şânın gedayım ben”

beytinin mütekerrir olduğu müseddesinde dört halifenin her birini ayrı ayrı met-
heder.

Kıbrıs'ın son dönem yetiştirdiği büyük mutasavvıflardan Nazım Kıbrısı'nın dedesi
Kaytazzâde Mehmet Nâzım Bey bir diğer mutasavvif edebiyatçıdır. Safvet Dede'ye
intisap ile mevlevî olan Kaytazzâde, Mevlana ve *Mesnevi*'yi öven şiiirler söylemiştir.

*Şah-ı evreng-i himem Hazreti Mevlâna'dır
Menba-i lutf-u kerem Hazreti Mevlâna'dır
Mesnevi'sinde nice dürr-i hakikat söylenir
Mâlik-i genc-i hikem Hazreti Mevlâna'dır
Nâzımâ sen yine ihlas ile gel iste meded
Dâfi-i renc ü elem Hazreti Mevlâna'dır*

(Hz. Mevlana himmet tahtının şahıdır, kerem ve ihsan kaynağıdır.
Onun *Mesnevi*'si hakikat incileri ile doludur.
Çünkü o hikmet hazinelerinin sahibidir.
Ey Nâzım, sen yine samimi bir şekilde ondan yardım iste.
Çünkü Hz. Mevlana, sıkıntı ve kederleri yok edendir.)

Kıbrıslı şairler denilince akla ilk gelen isimlerden olan Aşık Kenzî özellikle “Tasavvuf-ı
pür-belâgat nazm-ı Hurûf-ı Elif-nâme Hatm-ı Beyt-i Sâbi” Kenzî-i Nâ-tüvân Fermâyed”
başlıklı elifnâmesi şu beyitle başlar:

*Elif erdim erenler sırrına nûr-ı tecellâyım
Be bi'llahi benim ol şâ'ir-i Hakk kenz-i ihfâyım*

Bir halk şairi olan Kenzî'nin şiiiri Onun deruni bir irfan ve hikmet sahibi olduğunu
göstermektedir.

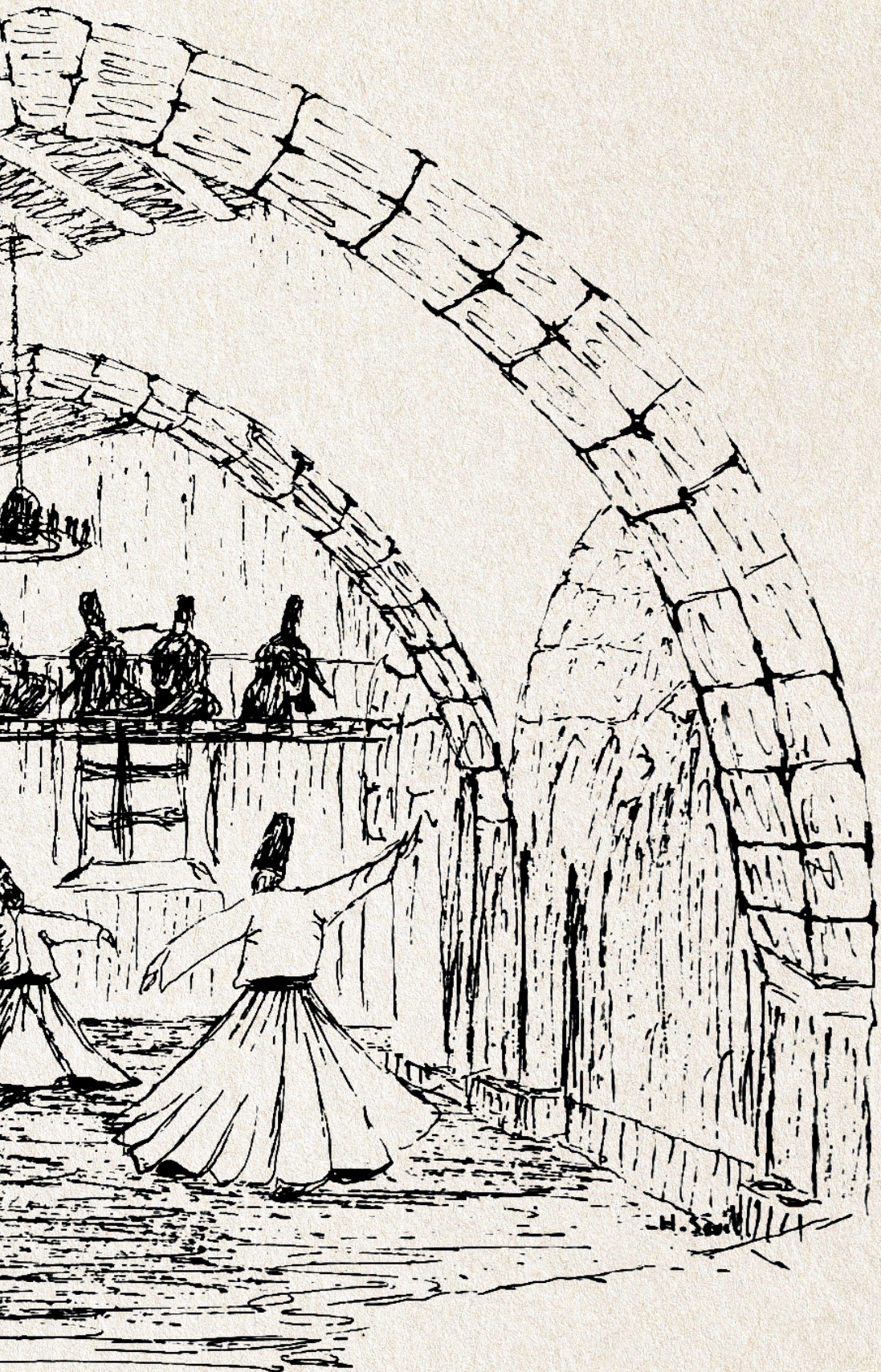
Tasavvufi şiiir geleneğimizin iki önemli damarı olan Mevlevilik ve
Bektaşilik Kıbrıs'ta gelişen tasavvufi şiiire de rengini vermiştir.

PROF. DR. İSMAİL GÜLEÇ

Lefkosa Mevlevihanesi Semahanesi

KIBRIS'IN GÖNÜL DİLİ

KIB
RIS
İLÂHÎ
LERİ

ÜMMÜ HARÂM HALA SULTAN (V. 648)

Mekke'de doğdu. Nesebi, Hazrec kabilesinin bir kolu olan Neccâroğulları'na dayanır. Annesi de yine aynı kabileden Müleyke'dir. Hz. Peygamber'e biat eden kadınlardan olan Ümmü Harâm, Ubâde b. Sâmit ile evlenmiş ve bu evlilikten Muhammed adında bir çocuğu olmuştur. Resûlullah'ın dedesi Abdülmuttalib'in annesi olan Selmâ, Neccâroğulları'ndan olduğu için Ümmü Harâm ve kız kardeşi Ümmü Süleym ile Hz. Peygamber arasında süt veya soy bakımından teyze-yeğen ilişkisi vardı. Bu sebeple Resûlullah kendini ona yakın hissetmiştir. Hz. Peygamber Kubâ Mescidi'ni ziyarete gittiğinde onun evine misafir olur, orada yemek yer, öğle uykusuna yatar ve hazır bulunanlara nâfile namazı kıldırırdı.

Ümmü Harâm'ın rivayetine göre bir defasında Hz. Peygamber onun evinde adeti olduğu üzere öğle uykusuna yatmış ve uykusundan gülererek uyanmıştı. Ümmü Harâm, bu halin hikmetini kendisine sorduğunda Hz. Peygamber; “uykusunda ümmetinden fetih maksadı ile Akdeniz'e açılan birtakım kimselerin kendisine gösterildiğini ve onların cennetlik olduğunu” söylemiştir. Bunun üzerine Ümmü Harâm, kendisinin de onların arasında bulunması için Hz. Peygamber'den dua istemiş; O da dua etmiştir.. Ardından tekrar uykuya dalmış, yine gülererek uyanmış ve Ümmü Harâm'ın yinelediği soru üzerine ümmetinden bazılarının İstanbul'u fethetmek amacıyla sefere çıkacağını; ilki gibi onların da günahlarının bağışlanacağını haber vermiştir. Ümmü Harâm bu ikinci kafiye de dahil olabilmek için Hz. Peygamber'den dua istemiş ancak Hz. Peygamber bu ricayı Akdeniz'e gidecek orduda bulunacağını haber vererek geri çevirmiştir. Önceleri Uhud ve Huneyn gibi savaşlarda bulunup yaralı askerlere hizmet eden Ümmü Harâm, daha sonra kocasıyla birlikte Suriye savaşlarına katılmak için Dimaşk'a (Şam) gitmiştir. 648 yılında, Hz. Osman'ın halifeliği döneminde yapılan ve Müslümanların ilk deniz seferi olan Kıbrıs Seferi'ne de yine eşiyle birlikte katılmıştır. Ümmü Harâm, Kıbrıs'a ulaşan gemiden indikten sonra bindiği katırdan düşerek vefat etmiştir. Vefat ettiği yer olan Larnaka şehrindeki Tuz Gölü'nün kıyısında defnedilmiştir.

Defnedildiği yer tarih içerisinde türbe haline getirilmiş ve adadaki tasavvufi hayatın gelişmesiyle burası dergâh hüviyetini kazanmıştır. Hala Sultan türbesi, günümüzde Kıbrıs Rum kesimi içinde kalmasına rağmen Müslümanların ziyaretine açık bir halde bulunmaktadır. Kaynaklarda geçtiği şekli ile “sâliha bir kadın olarak zikr edilen Hala Sultan'ın kabri” Kıbrıs'ın İslami kimliğinin en büyük sembolüdür.

HALA SULTAN'A MEDHİYE

Kıbrısın fatihi mânen
Ümmü Haram Hala Sultân
Tutuyor ümmete dâmen
Ümmü Haram Hala Sultân

Resûlün teyzesi kâni
Yürüttü böyle erkânı
Hak yolunda veren cânı
Ümmü Haram Hala Sultân

Tebşîr etti onu Nebî
Sana nasîb budur dedi
Bu tebşîr'e belî dedi
Ümmü Haram Hala Sultân

Pençesin saldı çün Rum'a
Gark eyledi ânı nûra
Yeri olup nahl-ı Tûbâ
Ümmü Haram Hala Sultân

Larnaka'da ulu türbe
Tuz gölünün sâhilinde
Şehit düşen seferinde
Ümmü Haram Hala Sultân

Hanımların serf'i râzı
Kıbrısın burc i şehbâzı
Medhî'de eyler niyâzı
Ümmü Haram Hala Sultân

Segâh İlâhi

Kıbrıs'ın Fâtihî

Güfte: Mustafa Batuhan Bozkurt (Medhî)
Beste: Neyzen Hakan Alban

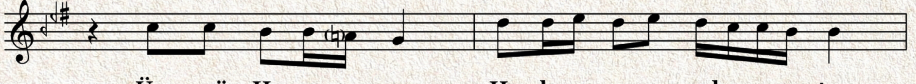
Sofyan (Ağırca)

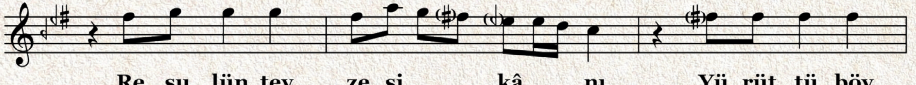
Kıb rı sın fâ ti hi mâ nen Üm mü Ha ram
Lar na ka da u lu tür be Tuz gö lü nün

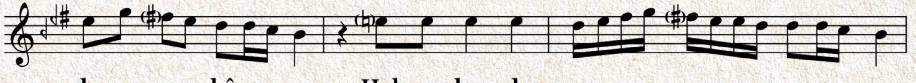
Ha la sul tan Tu tu yor üm me te dâ men
sa hi lin de Şe hid dü şen se fe rin de

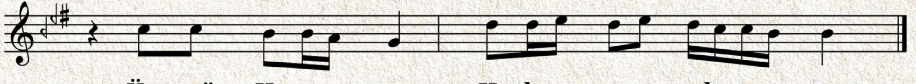
Üm mü Ha ram Ha la sul tan
Üm mü Ha ram Ha la sul tan

Re su lün tey ze si kâ nı Yü rüt tü böy
Ha nım la rın ser fi ra zı Kıb rı sın bur

le er kâ nı Hak yo lun da ve ren ca nı
ci şeh bâ zı Med hi de ey ler ni yâ zı

Üm mü Ha ram Ha la sul tan
Üm mü Ha ram Ha la sul tan

Kıbrısın fâtihî mânen
Ümmü Haram Hala Sultân
Tutuyor ümmete dâmen
Ümmü Haram Hala Sultân

Tebşir etti onu Nebî
Sana nasîb budur dedi
Bu tebşir'e belî dedi
Ümmü Haram Hala Sultân

Larnaka'da ulu türbe
Tuz gölünün sâhilinde
Şehit düşen seferinde
Ümmü Haram Hala Sultân

Dâmen: etek
(kol kanat germek)
Belî: Evet
Şehbâz: Cesur
Tebşir: Müjde

Resülün teyzesi kâın
Yürüttü böyle erkâmı
Hak yolunda veren cânı
Ümmü Haram Hala Sultân

Pençesin saldı çün Rum'a
Gark eyledi ânı nûra
Yeri olup nahl-ı Tübâ
Ümmü Haram Hala Sultân

Hanımların serfi râzı
Kıbrısın burc-i şehbâzı
Medhî'de eyler niyâzı
Ümmü Haram Hala Sultân

Beste: 02/02/2019 / İstanbul

Seslendiren:
Halil Necipoğlu

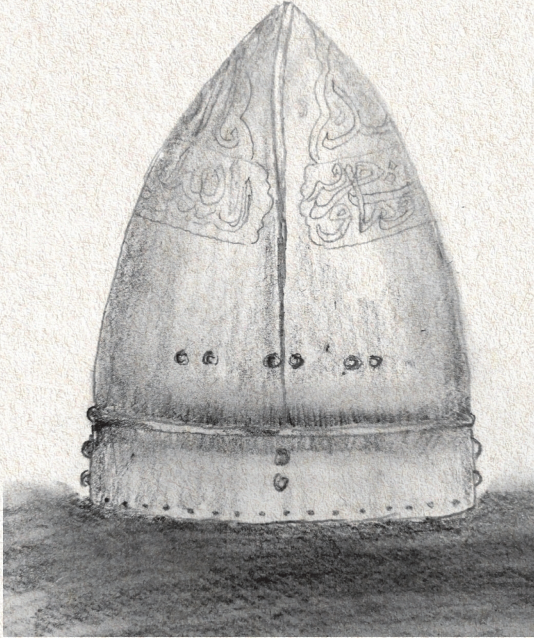
Hala Sultan Hz. Tekke ve Fırbesi Larnaka

ÂŞIK KENZÎ (İBRAHİM KÂSİM) (1796-1839)

1796 yılında Lefkoşa'da doğdu. On iki yaşlarında iken ailesi ile birlikte Anadolu'ya göç eden ve Bektaşî tekkelerinde yetişen Kenzî, hayatını saz şairliği yaparak kazandı. Evlendi ve iki çocuk sahibi oldu.

Âşık Kenzî, birçok Balkan şehrinde saz şairi olarak yaşadıktan sonra 1817'de Kıbrıs'a döndü. Bu dönemde *Dâsitan-ı Kıbrıs* adlı destanı yazdı. Bir müddet Kıbrıs'ta kaldıktan sonra Edirne'ye gitti.

1839'da Edirne'de vefat etti. Naaşı Musalla Bakkalı Mezarlığı'na defnedildi.

Kaynak: Harid Fedâî / Âşık Kenzî Dîvânı /
KKTC Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları / No: 25

Evvelâ Âdem ü Havvâ bir olur, olmaz iki
Hem Muhammed Mustafâ da bir olur, olmaz iki

Yeryüzünde Hakk'la söyleşmedi hiçbir kimse bil
Söyleşirdi Tûr'da Mûsâ bir olur, olmaz iki

Yerde Mûsâ gökte Îsâ anın emrinde iken
Cennet-i a'lâda Tûbâ bir olur, olmaz iki

Ol Ebûbekr ü Ömer Osman Ali şâhim benim
Zülfikâr sâhibi ancak bir olur, olmaz iki

Nice canlar geldi geçti bu fenâ kârhânededen
Şimdilik Kenzî geçer de bir olur, olmaz iki

Hicaz İlâhi

Evvelâ Âdem ü Havva Bir Olur

Güfte: Kıbrıslı Âşık Kenzi (Bektâşi)
(v. 1255/1839 Edirne)

Müşterek Beste: Hakan Alban - Levent Kaya

Usûl: Müsemmen

Ev ve lâ Â de mü Hav vâ bir o lur ol
Ol E bû bek rü Ö mer Os man A li şâ

1. maz i ki (Saz) maz i ki (Saz)
hım be nim hım be nim

2. Hem Mu ham med Mus ta fâ da
Zül fi kâr sâ hi bi an cak

bir o lur ol maz i ki (Saz)
bir o lur ol maz i ki

Hem Mu ham med Mus ta fâ da
Zül fi kâr sâ hi bi an cak

bir o lur ol maz i ki (Saz)
bir o lur ol maz i ki

Yer yü zün de Hakk la söy leş me di hiç bir
Ni ce can lar gel di geç ti bu fe nâ kâr

1. kim se bil (Saz) kim se bil (Saz)
hâ ne den hâ ne den

2. kim se bil (Saz) kim se bil (Saz)
hâ ne den hâ ne den

Seslendiren:
Levent Kaya

Söy le şir di Tûr da Mû sâ bir o lur ol
Şim di lik Ken zî ge çer de bir o lur ol
maz i ki (Saz) Söy le şir di
maz i ki Şim di lik Ken
Tûr da Mû sâ bir o lur ol maz i ki SON
zî ge çer de bir o lur ol maz i ki

Evvelâ Âdem ü Havvâ bir olur olmaz iki
Hem Muhammed Mustafâ da bir olur olmaz iki

Yeryüzünde Hakk'la söyleşmedi hiçbir kimse bil
Söyleşirdi Tûr'da Mûsâ bir olur olmaz iki

(Yerde Mûsâ gökte İsâ ann emrinde iken
Cennet-i a'lâda Tûbâ bir olur, olmaz iki)

Ol Ebûbekr ü Ömer Osman Ali şâhım benim
Zülfikâr sâhibi ancak bir olur olmaz iki

Nice canlar geldi geçti bu fenâ kârhânedен
Şimdilik Kenzî geçer de bir olur olmaz iki

Beste: 14/03/2019 İstanbul

MUSTAFA RESMÎ ÂHÎ EFENDİ (1750 - 1792)

1750'de İstanbul'da doğdu. Babası Kadiri Yâkub Efendi, annesi şeyh İbrâhim Efendi'nin kızı Âişe Hatun'dur. Mustafa Resmî Âhî Efendi, tasavvuf kültürünün yaşandığı aile muhitinde yetişti. Genç yaşlarında Kadiri şeyhi Kerîmî Efendi'ye biat ederek derviş oldu. Kerîmî Efendi'nin vefatının ardından Şeyh Mustafa Efendi'ye bağlanarak manevi terbiyesini devam ettirdi. Evlilik çağı geldiğinde Mestçizâde Kadî Osman Efendi'nin kızı Âlime Hanım'la evlendi. Kadirilik yolundaki manevi terbiyesinin kemale ermesini müteakip mürşidi tarafından insanları irşat etmekle görevlendirildi. Bunun üzerine hanımı Âlime Hâtun, babasından mîras kalan Fatih semtindeki konağı, eşi Mustafa Resmî Efendi'ye dergâh olarak kullanmak üzere vakf etti. İstanbul'un Fatih semtinde Karagümrük Mahallesi'nde tesis edilen ve zikir günü çarşamba olan bu dergâh "Karakulak Tekkesi" olarak isimlendirildi. Karakulak dergâhında irşad faaliyetlerine başlayan Mustafa Resmî Efendi bir müddet sonra, manevi bir emirle müntesibi bulunduğu Kadirilik yolunun kendi adıyla anılacak Resmîyye şubesini tesis etti ve böylece Pîr Mustafa Resmî Hazretleri olarak anılmaya başladı. Pîr Mustafa Resmî Hz., kardeşleri Sâfî ve Saîd Efendilerle birlikte diğer dervişlerinden Şemseddin, Ali ve Kadri Efendilere "hilâfetnâme" denilen yetki belgesi vererek, bu kimseleri insanları manevi olarak terbiye etmeleri için görevlendirdi. İstanbul ve çevresinde altı adet Resmîyye tekkesi tesis edip buralara irşat yetkisi verdiği halifelerini tayin etti. Manevi silsilesi Hz. Ali'ye dayanan Kadirilik'te "Ehl-i beyt-i Mustafa'ya" yâni, Hz. Peygamber'in ailesine bağlılık aşk seviyesinde yaşanır. Aşk seviyesindeki bu bağlılık Pîr Mustafa Resmî Hazretleri'nde de açıkça görüldüğünden bazı dar görüşlü insanlar Mustafa Resmî Hz.'ni ehl-i sünnet inancının dışında göstermeye çalıştı. Böylece Hz. Pîr'i "kızılbaş" olmakla suçlamaya başladılar. Bu suçlamaları yapan kişilerin bulunduğu bir yerde, Mustafa Resmî Hazretleri bir kazanı kızgın bir fırının içine koyarak kor haline gelene kadar bekletti. Rengi kıpkırmızı olan bu kızgın kazanı başına geçirerek, kendisini suçlayanlara; "evet ben kızılbaşım, ama böyle bir kızılbaş" diyerek kerâmet gösterdi. Ne var ki hakkında çıkan bu asılsız iddialar devlet kademesinde kabul görmüştü. Bunun üzerine Mustafa Resmî Hazretleri'nin Kıbrıs'a sürgüne gönderilmesi kararı çıktı. Ailesini ve dervişlerini İstanbul'da bırakarak, halifelerinden Şeyh Ali Efendi'yle birlikte Kıbrıs'ın Magosa şehrine gitti. Magosa'ya geldikten kısa bir süre sonra sağlık sorunları ortaya çıktı. Adaya geldikten kırk gün sonra; 42 yaşında 30 Ocak 1792 tarihinde Magosa şehrinde vefat etti. Naaşı, Lala Mustafa Paşa Camii'ne yakın bir yerde bulunan ve bugün dahi ziyaretgâh olan kabre defnedildi.

Vefâtından yaklaşık yüz sene sonra, tesis ettiği yoldan gelen sufiler, Resmî Hazretleri'nin kabrinin İstanbul'a nakledilmesi için zamanın padişahı İkinci Abdülhamid'den ricacı oldular. Sultanın bu isteği kabul etmesi ve adaya emir göndermesinden sonra, adada yaşayan Müslümanlar, hatta Ortodoks Hristiyanlar bile "bizler başımız her sıkıştığında Resmî

Hazretleri'nin türbesine gider, isteklerimizi onun hatırına kabul etmesi için Yaradan'a dua ederiz" diyerek itiraz etmişlerdir. Bu sebeple Mustafa Resmî Hazretleri'nin naaşının Magosa'da kalmasına karar verilmiştir.

Kaynak: mustafaesmiahi.net

**Gülü ateşle seyreden, kıyâs eyler ki lu'bet'tir
Sakın tân etmesin münkir ki, esrâr-ı tarîk'tir
Vücûdu yakmayıp gül tesmiye ettikleri Âhî
Halîlullah sırrıdır gül-i gülzâr-ı hikmettir**

Dervişlerin ateşle oynamasını seyreden
bunu oyun zanneder
Buna münkirler sakın hor bakmasınlar ki
bu yolun sırlarındandır
Ey Ahi bu ateş vücudu yakmadığı için
buna gül demişlerdir
Ki bu Hz.İbrahim'in sırrıdır, onun atıldığı
Nemrud ateşi gibi hikmet dolu
bir gül bahçesidir.

Hicaz İlâhi

Gülü Ateşle Seyreden

Güfte: Mustafa Resmî Âhi Hz.
(1750 - 1792 - Kıbrıs / Magosa
Kâdirilîğın "Resmîyye" kolu Piri)
Beste: Neyzen Hakan Alvan

Usûl: Düyek

Gü lü a teş le sey re den
kı yas ey ler ki lu bet tir
Sa kın tân et me sin mün kir
ki es râ rı ta rik tir
Vü cû du yak ma yıp gül tes
mi ye et tik le ri Â hî
Ha lî lûl lah sır rı dır
gü li gül zâ rı hik met tir

**Gülü ateşle seyreden kıyas eyler ki lu'bettir
Sakın tân etmesin münkir ki esrârı tariktir**

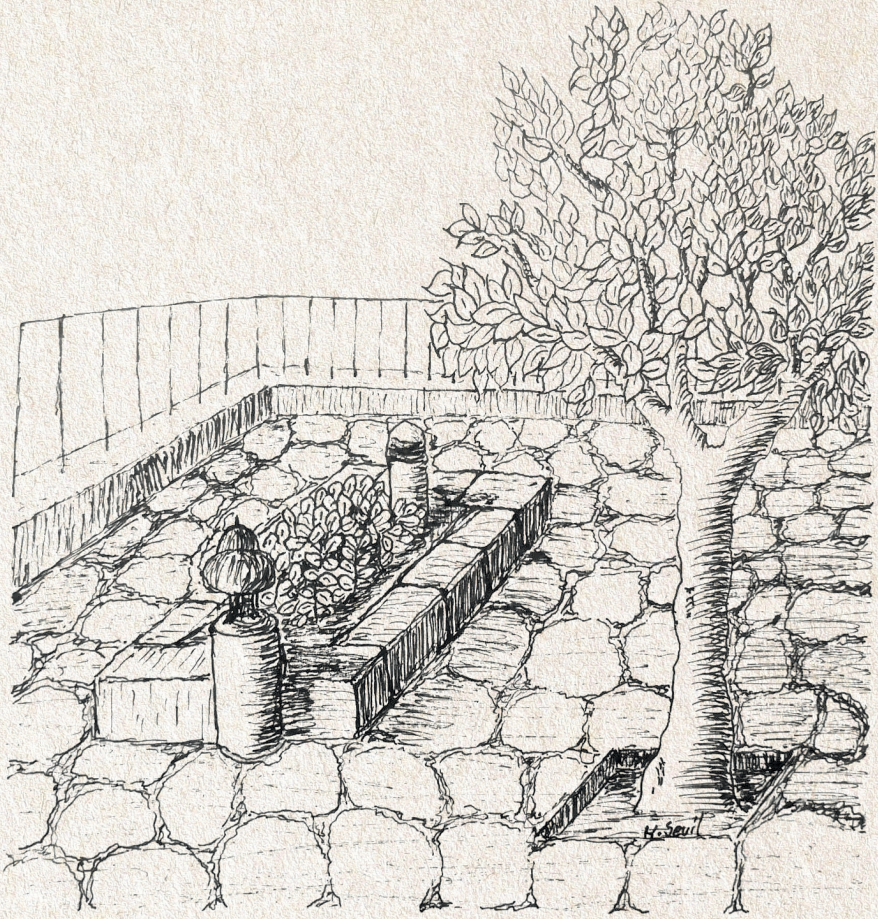
*(Dervişlerin ateşle oynamasını seyreden bunu oyun zanneder
Buna münkirler sakın hor bakmasınlar ki bu yolun sırlarındandır)*

**Vücûdu yakmayıp gül tesmiye ettikleri Âhî
Halilullah sırrıdır gül-i gülzârı hikmettir**

*(Ey Ahi bu ateş vücûdu yakmadığı için buna gül demişlerdir
Ki bu Hz.İbrahim'in sırrıdır, onun atıldığı Nemrud ateşi gibi hikmet dolu bir gül bahçesidir.)*

Seslendiren:
İhsan Güvenç

Mustafa Âki-yi Resmî Hz. Kabri Mağusa

HIZIR HANDÎ DEDE(V.1727)

1600'lü yılların ortalarında Lefkoşa'da doğdu. Lefkoşa Mevlevihanesi Siyâhî Mustafa Dede'ye intisap ederek Mevlevî dervişi oldu.

Mürşidi Siyâhî Dede'nin Mısır Mevlevihanesi'ne tayininin çıkması üzerine, derviş Handî Dede birtakım işlerin tanzimi için İstanbul'a gönderildi. Handî Dede, İstanbul'daki Galata Mevlevîhânesi'nde bir müddet ikamet ettikten sonra, mürşidi Siyâhî Dede'nin yanına Kahire'ye gitti.

Hac vazifesini ifa için kısa bir süre kutsal topraklarda bulundu. Akabinde tekrar Kahire'ye döndü. Siyâhî Dede'nin ikinci kez Lefkoşa Mevlevihanesi'ne tayin edilmesinin üzerine onunla beraber Kıbrıs'a geldi. 1711'de mürşidi Siyâhî Dede'nin vefatının ardından dergâhın şeyhliğine Siyâhî Dede'nin oğlu Arif Dede getirildi. Hızır Handî Dede, Arif Dede'nin de vefatına kadar hizmetinde bulundu.

Hızır Handî Dede 1726'da; Ârif Dede'nin vefatının akabinde Lefkoşa Mevlevihanesi oldu. Kısa bir müddet bu görevi ifa ettikten sonra 1727'de Lefkoşa'da vefat etti.

Kaynak: II. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 24-27 Kasım 1998 Dağu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti / İlhan Genç.
- Dia / Lefkoşa Mevlevîhânesi Maddesi/İbrahim Numan

**Tevâbi-i felekte savt-ı hikmet yektir Allah yek
Geceler bağırdı iki nebet yektir Allah yek**

Gökte dönen gezegenler ve uydularından
bir tek hikmet sesi yükselir; Allah Bir
Gecelerde iki nöbetçi bağırr: Allah Bir

**Geceler tâ subh olunca kal'a-i vashında ey Handî
Çağırır âşıkân saatbe saat yektir Allah yek**

Gece sabah oluncaya dek kavuşma kalesinde ey Handi
Aşıklar her saat çağırır: Allah Bir!

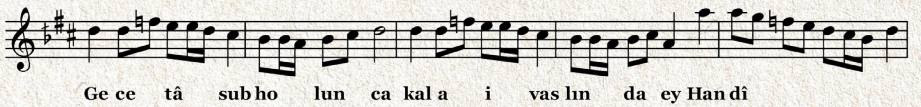
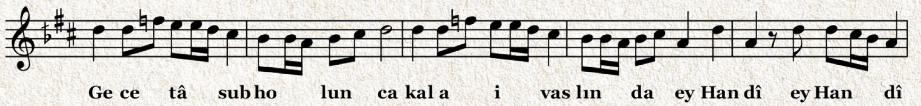
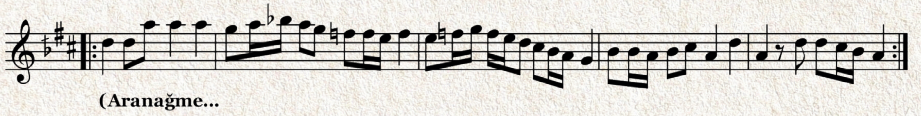
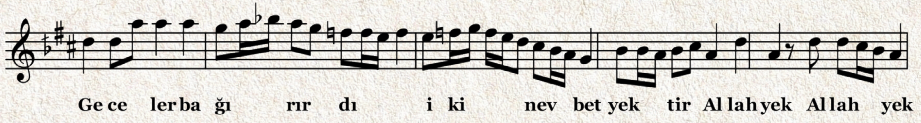
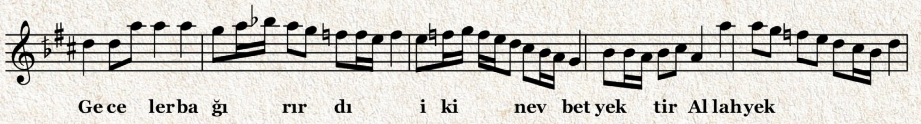
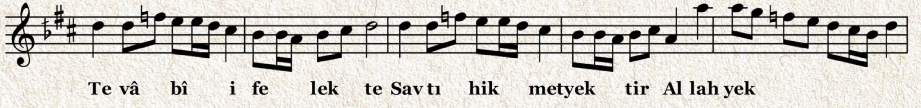
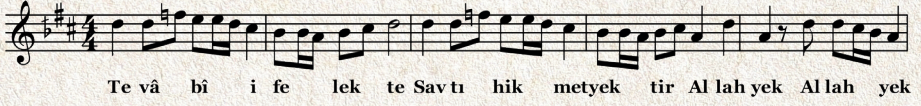

Hicaz İlâhi

Allah Yek

Güfte: Hızır Handi Dede (Lefkoşa
Mevlevîhanesi Şeyhi v. 1727 Kıbrıs)
Beste: Neyzen Hakan Alvan

Usûl: Sofyan (Ağırca)

Seslendiren:
Memduh Özyalvaç

Ça ğı rır â şı kan sa at be sa at yek tir Allahyek

Ça ğı rır â şı kan sa at be sa at yek tir Allahyek Allah yek

**Tevâbî-i felekte Savt-ı hikmet yektir Allah yek
Geceler bağırırđı iki nevbet yektir Allah yek**

(Gökte dönen gezegenler ve uydularından bir tek hikmet sesi yükselir; Allah Bir Gecelerde iki nöbetçi bağırır: Allah Bir)

**Geceler tâ subh olunca kal'a-i vaslında ey Handî
Çağırır âşıkân saat-be saat yektir Allah yek**

(Gece sabah oluncaya dek kavuşma kalesinde ey Handi Aşıklar her saat çağırır: Allah Bir!)

**Tevâbî: Bir merkeze bağı olan yerler
Yek: Bir
Nevbet: Sıra ile görülen iş
Savt-ı hikmet: Gerçek gayenin sesi
Kal'a i vasl: Kavuşulmuş, güvenli yer**

MUSTAFA RESMÎ ÂHÎ EFENDİ (1750-1792)

1750'de İstanbul'da doğdu. Babası Kadiri Yâkub Efendi, annesi şeyh İbrahim Efendi'nin kızı Âişe Hatun'dur. Mustafa Resmî Âhî Efendi, tasavvuf kültürünün yaşandığı aile muhitinde yetişti. Genç yaşlarında Kâdirî şeyhi Kerimî Efendi'ye biat ederek derviş oldu. Kerimî Efendi'nin vefâtının ardından Şeyh Mustafa Efendi'ye bağlanarak mânevî terbiyesini devam ettirdi. Evlilik çağı geldiğinde Mestçizâde Kadı Osman Efendi'nin kızı Âlime Hanım'la evlendi. Kadirîlik yolundaki mânevî terbiyesinin kemâle ermesini müteakip mürşidi tarafından insanları irşâd etmekle görevlendirildi. Bunun üzerine hanımı Âlime Hâtun, babasından mîras kalan Fatih semtindeki konağı, eşi Mustafa Resmî Efendi'ye dergâh olarak kullanmak üzere vakf etti. İstanbul'un Fatih semtinde Karagümrük Mahallesi'nde tesis edilen ve zikir günü çarşamba olan bu dergâh "Karakulak" tekkesi olarak isimlendirildi. Karakulak dergahında irşâd faaliyetlerine başlayan Mustafa Resmî Efendi bir müddet sonra, mânevî bir emirle müntesib'i bulunduğu Kâdirîlik yolunun kendi adıyla anılacak Resmîyye şübesini tesis etti ve böylece Pîr Mustafa Resmî Hazretleri olarak anılmaya başladı. Pîr Mustafa Resmî Hz., kardeşleri Sâfî ve Saîd Efendilerle birlikte diğer dervişlerinden Şemseddin, Ali ve Kadri Efendilere "hilâfetnâme" denilen yetki belgesi vererek, bu kimsele-ri insanları mânevî olarak terbiye etmeleri için görevlendirdi. İstanbul ve çevresinde altı adet Resmîyye tekkesi tesis edip buralara irşâd yetkisi verdiği halifelerini tâyin etti. Mânevî silsilesi Hz Ali'ye dayanan Kâdirîlik'te "Ehl-i beyt-i Mustafa'ya" yani, Hz Peygamberin ailesine bağlılık aşk seviyesinde yaşanır. Aşk seviyesindeki bu bağlılık Pîr Mustafa Resmî Hazretleri'nde de açıkça görüldüğünden bazı dar görüşlü insanlar Mustafa Resmî Hz.'ni ehl-i sünnet inancının dışında göstermeye çalıştı. Böylece Hz.Pîr'i "kızılbaş" nitelemesiyle suçlamaya başladılar. Bu suçlamaları yapan kişilerin bulunduğu bir yerde, Mustafa Resmî Hazretleri bir kazanı kızgın bir fırının içine koyarak kor haline gelene kadar bekletti. Rengi kıpkırmızı olan bu kızgın kazanı başına geçirerek, kendisini suçlayanlara; "evet ben kızılbaşım, ama böyle bir kızılbaş" diyerek kerâmet gösterdi. Ne var ki hakkında çıkan bu asılsız iddialar devlet kademesinde kabul görmüştü, bunun üzerine Mustafa Resmî Hazretleri'nin Kıbrıs'a sürgüne gönderilmesi kararı çıktı. Ailesini ve dervişlerini İstanbul'da bırakarak, halifelerinden Şeyh Ali Efendi'yle birlikte Kıbrıs'ın Magosa şehrine gitti. Magosa'ya geldikten kısa bir süre sonra sağlık sorunları ortaya çıktı. Adaya geldikten kırk gün sonra; 42 yaşında 30 Ocak 1792 tarihinde Maosa şehrinde vefât etti. Na'şı , Lala Mustafa Paşa Câmii'ne yakın bir yerde bulunan ve bugün dahi ziyaretgah olan kabre defnedildi.

Vefâtından yaklaşık yüz sene sonra, tesis ettiği yoldan gelen sûfiler, Resmi Hazretleri'nin kabrinin İstanbul'a nakledilmesi için zamanın padişahı İkinci Abdülhamid'den ricâcı oldular.

Sultanın bu isteği kabul etmesi ve adaya emir göndermesinden sonra, adada yaşayan Müslümanlar, hatta Ortodoks Hristiyanlar bile "bizler başımız her sıkıştığında Resmî Hazretleri'nin türbesine gider, isteklerimizi onun hatırına kabul etmesi için Yaradana dua ederiz" diyerek itiraz etmişlerdir. Bu sebeple bugün de olduğu üzere Mustafa Resmî Hazretleri'nin na'şının Magosa'da kalmasına karar verilmiştir.

Kaynak: mustafaresmiahi.net

Aşkıyla oldum kulu
Sultân Abdülkâdir'in
Hakka doğrudur yolu
Sultân Abdülkâdir'in

Hakkın sâdık velisi
Evliyâlar ulusu
Bendesidir cümlesi
Sultân Abdülkâdir'in

Üçler kırklar yediler
Cümle saddak dediler
Pâyine baş eğdiler
Sultân Abdülkâdir'in

“Ve hüvel-kâhir” dedi
Kur’anda zikreledi
Medhini Hak söyledi
Sultân Abdülkâdir'in

Başımızda gülüdür
Râhımız Hak yoludur
Âhî dahi kuludur
Sultân Abdülkâdir'in

Hicaz İlâhi

Kıyam Zikir İlâhisi

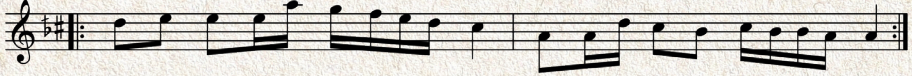
Aşkiyle Oldum Kulu

Güfte: Mustafa Resmî Âhi Hz.
(1750 - 1792 - Kıbrıs / Magosa
Kâdirliğ'in "Resmîye" kolu Piri)
Beste: Neyzen Hakan Alvan

Usûl: Sofyan

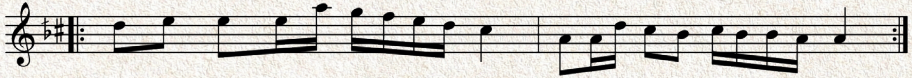
Aş kiy le ol dum ku lu Sul tan Ab dül kâ di rin
Hak kın sâ dık ve lî si Ev li yâ lar u lu su
Ba şı mız da gü lü dür Râ hı mız Hak yo lu dür

Hak ka doğ ru dur yo lu Sul tân Ab dül kâ di rin
Ben de si dir cüm le si Sul tân Ab dül kâ di rin
Â hî da hî ku lu dür Sul tân Ab dül kâ di rin

Has bi Rab bi cel lal lah Mâ fi kal bi gay rul lah

Nur Mu ham med sâl lal lah Lâ i lâ he il lâ l lah

Aşkiyle oldum kulu
Sultan Abdülkâdir'in
Hakk'a doğrudur yolu
Sultân Abdülkâdir'in

Hakk'ın sâdık velisi
Evliyâlar ulusu
Bendesidir cümlesi
Sultân Abdülkâdir'in

Üçler kırklar yediler
Cümle saddak dediler
Pâyine baş eğdiler
Sultân Abdülkâdir'in

*"Ve hüvel-kâhir" dedi
Kur'an'da zikreledi
Medhini Hak söyledi
Sultân Abdülkâdir'in

Başımızda gülüdür
Râhımız Hak yoludur
Âhî dahî kuludur
Sultân Abdülkâdir'in

(Hasbi Rabbi cellallah
Mâfi kalbi gayrullah
Nur Muhammed sâllallah
Lâ ilâhe illâllah)

*En'am Sûresi /61: O, kulları üstünde güç sahibidir

Beste: 04/11/2018 / İstanbul

Seslendiren:
Memduh Özyalvaç

Kâdiri Dervîsi

KIBRISLI HASAN NESİB EFENDİ (1853 - 1924)

25 Ekim 1853'te Lefkoşa'da doğdu. Babası Ahmed İnâyet Efendi'dir. Sıbyan mektebinden sonra Mülkiye Rüştiyesinde tahsilini tamamladı. Bu dönemde özel hocalardan iyi seviyede Arapça öğrendi. 1872'de Lefkoşa Tahrîrat Kalemünde memuriyet hayatına başladı. 1874'te ise Lefkoşa Merkez Tahrîr-i Emlak Dairesi Komisyonu Kayıt Memurluğuna tâyin edildi. 1881'de Beyrut Kalemî Kayıt Memuriyeti görevine atanmasıyla Kıbrıs'tan ayrıldı. Beyrut'taki Kayıt Memuriyetinde bir yıl çalıştıktan sonra istifa ederek, Beyrut Polis Teşkilatına girdi. Kısa bir süre sonra bu görevinden de ayrılarak, 1882'de Beyrut Rüsûmat Nezâreti'nde göreve başladı. 1897'de Hz. Peygamber'in ailesini konu alan ve "Feyzân-ı Aşk" ismini verdiği eserini yazdı. Bu eseri iki yıl sonra Beyrut'ta yayınladı. 1908'de, yirmi altı yıldır çalıştığı Beyrut Rüsûmat Nezâreti'nde Başkâtipliğe terfi etti. 1909'da Dedeâğaç, 1910'da ise Yemen Gümrük Başkâtipliği görevlerinde bulundu. Bu dönemde baş gösteren sağlık sorunları yüzünden malulen emekli oldu ve Beyrut'ta yaşamaya devam etti. İlerleyen yaşlarında Mısır'ın İskenderiye şehrine yerleşen Hasan Nesib Efendi, Şubat 1924'te burada vefat etti.

Kaynaklardan Nesib Efendi'nin Behiç isminde bir oğlu olduğunu, Beyrut'taki tıp tahsilinden sonra Kıbrıs'a dönerek burada tanınmış bir diş doktoru olarak görev yaptığını anlıyoruz. Nesib Efendi'nin vatanseverlik duygularını dile getirdiği "Terâne-i Hürriyet" ve "Terâne-i Zafer" isimli şiirleri bulunmaktadır. Bununla birlikte en önemli eseri 401 beyitten oluşan ve aşkın taşkınlığı anlamına gelen "Feyzân-ı Aşk" adını verdiği maktel-i Hüseyin tarzındaki şiiridir. Bu eserin yazılış hikayesini mezkûr mesnevisinin giriş bölümünde Nesib Efendi şöyle anlatır: "Bir gece rüyama bir yiğit girdi. Edası ve tavrı benzersizdi. Heybetinden vücudum ve canım titredi. Birdenbire dönüp yüzüme baktı ve İnsan sûresini ezbere okudu. Kirpiklerinin oku canıma değince gönül kanı gözlerime doldu. O aynaya benzeyen yüzüne bakınca o an ayağına yüzümü sürdüm. O da bana:

"Merhaba ey güzel sözler söyleyen şair; kalk! Bu kadar uyku yeter! Senin şimdiye kadar yazdığın şiirler düşmanın gözünde bir diken oldu. Fakat senin eserlerinle övünmen yeterli değil, bunlar isminin yükselmesini sağlamaz" dedi.

Ona dönüp bir kez sebebini sordum. Bana şöyle cevap verdi:

"Âl-i abânın hallerini yazmadın. Rasûlün ailesinden söz etmedin. Soyunun ümmeti olduğun halde sen ondan hizmeti esirgedin" dedi.

Seher vakti gözümü açtığımda ondan bir iz görmedim. Ben o an hatamı anladım ve besmeleyle kalemî elime aldım ve "Feyzân-ı Aşk" ismini verdiğim eserimi yazmaya başladım. Yazdığı şiirlerinden vatansever ve dervişmeşrep bir kişiliği olduğu anlaşılan Nesib Efendi kültür tarihimizin örnek simalarından biridir.

Kaynak: Ayşegül Ovaloğlu / Marmara Üniv. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Edebiyatı Bilim Dalı / Yüksek Lisans Tezi / 2004

**Biz cefâkeş âşık-ı sâdıklarız kalb-i rakîk
Her hususta şer-i garrâdır bize rehber refîk**

Biz cefa çekmeye alışkın kalpleri nazik ve sadakat sahibi âşıklarız
Bize her hususta şeriat kaideleri yoldaş ve rehber olur

**Biz Hüseyinî meşrebiz sermâyemiz sabr-ı cefâ
Çilekeş dervişleriz gücdür bize olmak vefîk**

Biz aynı zamanda Hz. Hüseyin meşrebindeyiz, bizim sermayemiz
cefaya sabretmektir
Çile dolduran dervişleriz, bize kafa dengi olmak zordur.

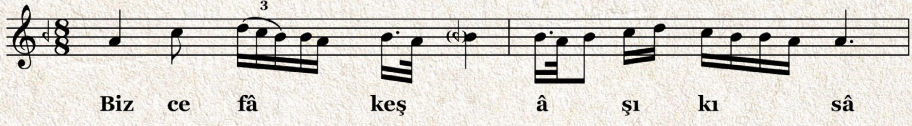

Uşşak İlâhi

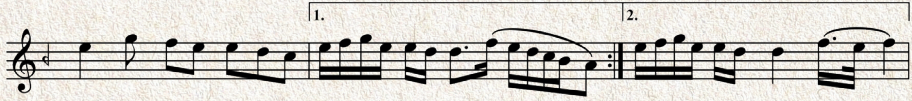
Biz Cefâkeş Âşık-ı Sâdıklarız

Usul: Müsemmen

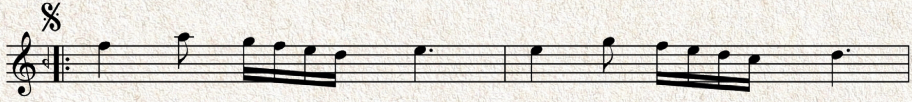
Güfte: Kıbrıslı Hasan Nesib Efendi
Beste: Levent Kaya

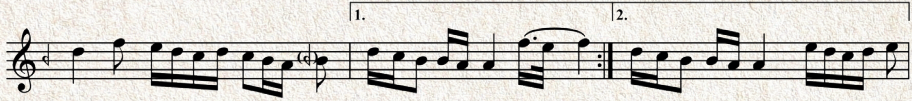
Biz ce fâ keş â şı kı sâ

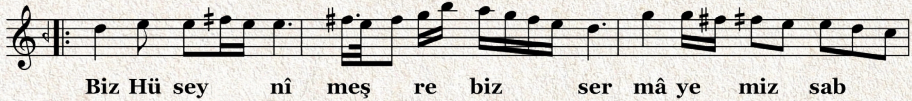
dık la rız kal bi ra kîk (Saz) bi ra kîk (Ah)

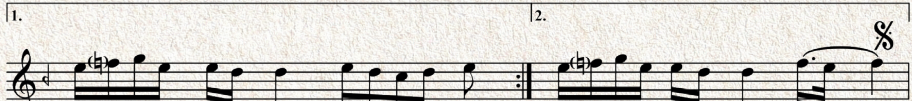
Her hu sus ta Şer i gar ra
Çi le keş der viş le riz güç

dır bi ze reh ber re fik (Ah) ber re fik (Saz)
dür bi ze ol mak ve fik mak ve fik

Biz Hü sey nî meş re biz ser mâ ye miz sab

rı ce fâ (Saz) rı ce fâ (Ah)

Biz cefâkeş âşık-ı sâdıklarız kalb-i rakîk

Her hususta şer-i garrâdır bize rehber refik

(Biz cefa çekmeye aşkın kalpleri nazik ve sadakat sahibi âşıklarız
Bize her hususta şeriat kaideleri yoldaş ve rehber olur)

Biz Hüseyinî meşrebiz sermâyemiz sabr-ı cefâ

Çilekeş dervişleriz güçdür bize olmak vefik

(Biz aynı zamanda Hz. Hüseyin meşrebindeyiz, bizim sermayemiz cefaya sabretmektir
Çile dolduran dervişleriz, bize kafa dengi olmak zordur)

Beste: 07.07.2021

Seslendiren:
İhsan Güvenç

MERSİYE

**Düştü evlâdın yatırdılar bî-ser yâ Alî
Zâr eder tâ Sidre'de Cibrîl-i şehber yâ Alî**

Evladın toprağa düştü ve onu başsız bir şekilde yatırdılar yere ey Ali!
Bu sebeple Sidre denen o yüce makamda uzun kanatlı Cebrail ağlamaktadır

**Görmemiş çeşm-i felek hiç böyle muhzin bir belâ
Seyreden gelmiş sanır hengâm-ı mahşer yâ Alî**

Dünyanın gözü böyle acı ve hazin bir bela görmemiştir
Öyle ki bu hali gören mahşer günü gelmiş zanneder ya Ali!

**Sanki bir gülzâr kesildi deşt-i hâk-i Kerbelâ
Hûn-i evlâdından açdı gonca güller yâ Alî**

Sanki bir gül bahçesi kesildi Kerbela çölünün toprağı
Senin evlatlarının kanından gonca güller açıldı ya Ali!

**Meşhedinden Zülfikâr'ı el uzat Tûbâ'dan al
Târ u mâr eyle bu kavmi hâke gel ser yâ Alî**

Mübarek kabrinden elini uzatıp yüce Tuba Ağacı'ndan Zülfikar adlı kılıcını indir
O yüce göklerden yeryüzüne gelip Hz. Hüseyin'in düşmanlarını tarumar eyle ya Ali!

**Bend-i kânından Nesîb'in nuhbe-i âmâlidir
Meşhedinde olsa can vermek müyesser yâ Alî**

Nesib'in bu uğurda kana boyanması en seçkin amel, en hayırlı iştir
Keşke senin mübarek kabrinde can vermek nasip olsa ya Ali!

HAKKI ŞENER

Hakkı Şener, 1969 yılında Adana Saimbeyli Kızılağaç Köyünde, yedi kardeşin dördüncüsü olarak dünyaya geldi. İlkokulu köyünde, ortaokul ve liseyi Adana'da okudu. Adana İmam - Hatip Lisesi 1989 mezunudur. Aynı yıl Anadolu Üniversitesi Bilecik Meslek Yüksek Okulu Maden programını kazandı, 1994 yılında bu bölümü bitirdi. 2003 yılında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi İlahiyat Önlisans programını, 2015 yılında da İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesini bitirdi.

1996 yılında Bilecik'te İmam Hatip olarak göreve başladı. 2019 yılından bu yana Din Hizmetleri Uzmanı olarak Bilecik Müftülüğü'nde çalışmaktadır. 2012-2017 yılları arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yurt dışı görevinde bulundu. Burada, bestekâr Salih Suphi Soner'le tanıştı. Yazdığı şiirleri henüz yayınlanmadan ilk okuyan Salih Suphi Soner olurdu. Daha önceleri, bazı dergiler vasıtasıyla okuduğu şiirlerin şairi yanına gelmişti. Üstelik aynı şehirdeydi. Bu görüşmeler, birçok güzel eserlerin meydana çıkmasına vesile oldu.

Hakkı Şener, şiir yazmaya ortaokul yıllarında başladı. Okul yıllarında ve sonrasında, gerek ulusal gerekse uluslararası şiir yarışmalarında dereceye girdi. Şiirleri birçok dergi ve antolojilerde yer aldı. Bir adet şiir kitabı bulunmaktadır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Dünya malını sırtımdan
Soydum işte gidiyorum
Neyim varsa hep geride
Koydum işte gidiyorum

Dünya silindi gözümde
Lebbeck derim her sözümde
Hiçlik hissini özümde
Duydum işte gidiyorum

Bir eyledim seni beni
Hakk'a adadım bu canı
İki parça ak kefeni
Giydim işte gidiyorum

Geçtim varlık kaygısından
Mevki makam duygusundan
Hubb-i dünya uykusundan
Aydımd işte gidiyorum

Uşşak İlâhi

Dünya Malını Sırtımdan

Usûl: Cürceuna

Beste: Salih Suphi Soner
Güfte: Hakkı Şener

Dün yâ ma lı nı sır tım dan Soy dum iş te

gi di yo rum Ne yim var sa hep ge ri de

Koy dum iş te gi di yo rum Dün yâ si lin

di gö züm de Leb beyk de rim her sö züm de

Hiç lik his si ni ö züm de Duy dum iş te

gi di yo rum Bir ey le dim se ni be ni

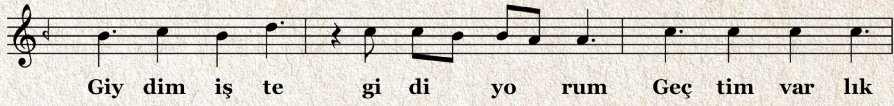
Hak ka a da dım bu ca nı İ ki par ça

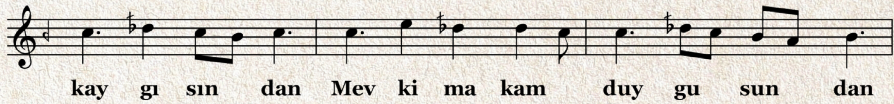
Seslendiren:
Furkan Biçer

ak ke fe ni Giy dim iş te gi di yo rum

Giy dim iş te gi di yo rum Geç tim var lık

kay gı sın dan Mev ki ma kam duy gu sun dan

Hub bi dün yâ uy ku sun dan Ay dım iş te

gi di yo rum Ay dım iş te gi di yo rum

Dünya malını sırtımdan
Soydum işte gidiyorum
Neyim varsa hep geride
Koydum işte gidiyorum

Dünya silindi gözümde
Lebbeyk derim her sözümde
Hiçlik hissini özümde
Duydum işte gidiyorum

Bir eyledim seni beni
Hakk'a adadım bu canı
İki parça ak kefeni
Giydim işte gidiyorum

Geçtim varlık kaygısından
Mevki makam duygusundan
Hubb-i dünya uykusundan
Ay dım işte gidiyorum

MEHMED RÂCİ EFENDİ

Mehmed Râci Efendi'nin doğum tarihi ve hayatı hakkında kayıtlarda çok az bilgi bulunmaktadır. 19. yüzyıl şairidir. Kıbrıslı şair Hilmî Efendi ile çağdaştır. 2 Mayıs 1866 tarihli bir hibe kaydında Kıbrıs müftüsü Mehmed Râci Efendi hakkında bilgiye tesadüf edilmiştir. İsminin önünde bulunan müftülük ifadesinden hareketle Râci Efendi'nin adının Mehmed olduğu ve Kıbrıs'ta müftülük yaptığı söylenebilir. Bununla birlikte vefat tarihi de bilinmemektedir.

Mehmed Râci Efendi hakkında detaylı araştırma yapan Harid Fedai, bir makalesinde şairin bulunabilen tek gazeline yer verir. Şiirlerinden hareketle Râci Efendi'nin divan şairi Müftü Hilmî Efendi yolunda şiirler yazdığını söyleyebiliriz.

Kaynak: Ahmet Yesevi Ün. / Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü / Mehmed Râci Efendi Maddesi / Gülden Sarı Kanlıay.

**Fânî dünyaya muhabbetten Hüdâ kurtar beni
Kul olup nefsimin minnetten Hüdâ kurtar beni**

Geçici dünyaya sevgiden Hüdâ kurtar beni
Nefsimin kul olup minnet ve eziyetten Hüdâ kurtar beni

**İlm-i nâfiyle şifâ ver kalbime bulam hayat
Lutf edip râh-ı cehâlet'den Hüdâ kurtar beni**

Faydalı ilimlerle şifa ver kalbime hayat bulayım
Lutfunla cehalet yolundan Hüdâ kurtar beni

**Aşk-ı Mevlâ-yı hakîkinle kulun âlûde kıl
Mâsivâyâ meyl-ü râğbet'den Hüdâ kurtar beni**

Gerçek Allah aşkı ile kulunu dopdolu eyle
Allah'ın zatı dışındaki şeylere meyil ve râğbetten
Hüdâ kurtar beni

**Cümle âmalimle ihlâsı bana erzâni kıl
Râci'nin ricâsı gafletten Hüdâ kurtar beni**
Bütün amellerimde bana ihlâsı lâyük gör
Rica eden Raci'nin ricası budur ki gafletten
Hüdâ kurtar beni

Bayati İlahi

Fâni Dünyâya Muhabbetden

Usûl: Sofyan

Güfte: Kıbrıs Müftüsü Mehmed Râci
Efendi (19. yy.)
Beste: Neyzen Hakan Alvan

Fâ ni dün yâ ya mu hab bet den Hü da kur tar be ni

Kul o lub nef si me min net den Hü da kur tar be ni

İl mi nâ fiy le şî fâ ver kal bi me bu lam ha yat

Lût fe dip râ hı ce hâ let den Hü da kur tar be ni

(Ara nağme...)

Aş ku Mev lâ yı ha kî kin le ku lun â lû de kıl

Mâ si vâ ya mey lü rağ bet den Hü da kur tar be ni

Seslendiren:
Levent Kaya

Cüm le â mâ lim de ih lâ sı ba na er zâ ni kul

Râ cî nin ri câ sı gaf let den Hü da kur tar be ni

**Fâni dünyâya muhabbetten Hüda kurtar beni
Kul olup nefsimde minnetten Hüda kurtar beni**

*(Geçici dünyaya sevgiden Hüda kurtar beni
Nefsime kul olup mimmet ve eziyetten Hüda kurtar beni)*

**İlm-i nâ'fiyle şifâ ver kalbime bulam hayat
Lâtf edib râh-ı cehâletden Hüda kurtar beni**

*(Faydalı ilimlerle şifa ver kalbime hayat bulayım
Lutfunla cehalet yolundan Hüda kurtar beni)*

**Aşkı Mevlâ'yı hakîkinle kulun âlûde kıl
Mâsivâyâ meyl ü râğbetden Hüda kurtar beni**

*(Gerçek Allah aşkı ile kulunu dopdolu eyle
Allah'ın zatı dışındaki şeylere meyl ve râğbetten Hüda kurtar beni)*

**Cümle âmâlimde ihlâsı bana erzâni kıl
Racî'nin ricâsı gafletten Hüda kurtar beni**

*(Bütün amellerimde bana ihlâsı lâıyk gör
Rica eden Racî'nin ricâsı budur ki gafletten Hüda kurtar beni)*

SIYÂHÎ MUSTAFA DEDE (V.1711)

XVII. yüzyılın ortalarında Kıbrıs'ta doğdu. Anne tarafından Habeşistan kökenli olduğundan dolayı ten rengi oldukça esmerdir; bu yüzden şiiirlerinde Siyâhî mahlasını kullandı. Lefkoşa Mevlevihanesi şeyhi Dânişî Ali İlmî Dede'ye intisâb ederek Mevlevi dervişi oldu. Mürşidi, Dânişî Dede'den dinî ilimler ve Mesnevi dersleri aldı. Bu dönemde evlendi ve ileride kendisi gibi şair ve Mevlevi şeyhi olacak Ârif Dede doğdu. Mürşidi, Dânişî Dede'nin Kudüs Mevlevihanesi'ne tayini üzerine onun yerine Lefkoşa Mevlevihanesi'ne şeyh oldu. Bir müddet bu görevini ifa ettikten sonra Gelibolu Mevlevihanesi'ne şeyh olarak tayin edildi. Kısa bir süre sonra Kâhire Mevlevihanesi'ndeki sorunları çözmesi ve şeyhlik vazifesini üstlenmesi için Konya Çelebilik makâmı tarafından buraya gönderildi. Kâhire Mevlevihanesi'ndeki görevi sırasında, Mustafa Sâkîb Dede, Nesîb Dede, Hasîb Dede, Lebîb Dede, Vehbî Dede ve Münecimbaşı Ahmed Dede gibi Mevlevilik tarihinin önemli sîmâları kendisinden feyz aldı. Mısır'daki vazîfesinin ardından ikinci kez Lefkoşa Mevlevihanesi Şeyhliğine tayin edildi. Bu dönemde, Kıbrıs'ta "tüm dergâh şeyhlerinin reisi" anlamına gelen "Şeyhü'l-Meşâyih" unvanıyla anıldı. Tasavvufi içerikli olan şiiirlerinin toplandığı divanı edebiyat tarihimiz açısından önemli bir eserdir. 1711'deki vefatının ardından uzun yıllar hizmet ettiği Lefkoşa Mevlevihanesi türbesine defnedildi.

Kaynak: II. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 24-27 Kasım 1998 Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti / İlhan Genç

Eyle ilâhî bana lutfun karîn
Sensin ol hallâk-ı sahn-ı âferin
Ey İlahi bana lütfunu yakın kıl
Sen ki varlık sahnesinin yaratıcısısın

Nây gibi eyle derûnum pîr ü pâk
Sîne-i bî-kînimi aşkınla çâk

İç dünyamı ney gibi tertemiz et
Kin taşımayan sinemi aşkınla genişlet

Âyine-i kalbimi kul müncelî
Anda ola rûy-i meânî-celî

Kalbimin aynasını parlat
Ki o aynada mana aleminin yüzü görünsün

Rûhuma rahmet ede bernâ vü Pîr
Şâd ola ol demde Siyâhî fakîr

Genç yaşlı herkes ruhuma rahmet okusun
Böylece bu fakir Siyahî de mutlu olsun

Segâh İlâhi

Eyle İlâhi Bana Lûtfun Karîn

Güfte: Siyâhi Mustafa Dede
Leşkoşa Mevlevihânesi Postnişini
(v. 1122/1710-1711)
Beste: Levent Kaya

Usûl: Devr-i Hindî

1.

Ey le î lâ hi ba na lût fun ka rîn (Saz)
Â yi ne i kal bi mi kıl mün ce lî

2.

fun ka rîn (Saz) Sen sin ol hal lâ ku sah mı
mün ce lî An da o la rû yi me â

1. 2.

â fe rin (Saz) â fe rin (Saz) Nây gi bi ey
ni ce lî ni ce lî Rû hu ma rah

1. 2.

le de rû num pî rü pak (Saz) pî rü pak (Saz)
met e de ber nâ vü Pîr nâ vü Pîr

1.

Sî ne i bî kî ni mi aş kın la çâk (Saz)
Şâd o la ol dem de Si yâ hî fa kîr

2.

kın la çâk
hi fa kîr

Eyle İlâhi bana lûtfun karîn
Sensin ol hallâk-ı sahn-î âferin
Nây gibi eyle derûnum pîr ü pak
Sîne-i bî-kînimi aşkınla çâk
Âyine-i kalbimi kıl munceli
Anda ola rûy-i meânî-celi
Rûhuma rahmet ede bernâ vü Pîr
Şâd ola ol demde Siyâhi fakîr

(Ey İlahi bana lûtfunu yakın kıl
Sen ki varlık sahninin yaratıcısın)
(İç dünyamı ney gibi tertemiz et
Kın taşınmayan sinemi aşkınla genişlet)
(Kalbimin aynasını parlat
Kı o aynada mana âleminin yüzü görünsün)
(Genç yaşlı herkes ruhuma rahmet okusun
Böylece bu fakir Siyâhi de mutlu olsun)

Beste: 19/01/2019 İstanbul

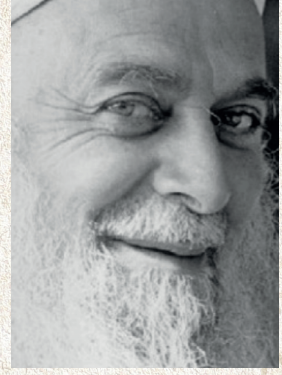
Seslendiren:
Levent Kaya

Lefkosa Mevlevihânesi Semâhânesi

NÂZİM KIBRİSÎ (1922-2014)

1922 yılında Larnaka'da dünyaya geldi. Kıbrıs'ın tanınmış ailelerinden Kaytazzâdelere mensuptur. 1940'larda İstanbul Üniversitesi Kimya Fakültesinde okudu. 1941'de Emine Hanım ile evlendi ve dört evlat sahibi oldu.

İstanbul'da bulunduğu dönem içerisinde Nakşibendi şeyhi Süleyman Erzurûmî'ye intisap etti. Bir müddet sonra Süleyman Erzurûmî kendisini Şam'a Abdullah Dağıştânî'nin yanına gönderdi.

1973'te Abdullah Dağıştânî'nin vefatının ardından yerine geçti. Londra başta olmak üzere yurt dışı seyahatlerine başladı. Dünyanın birçok yerini gezip insanları Müslümanlığa davet ederek camilerin, dergâh ve vakıfların açılmasına vesile oldu.

Arapça, Farsça ve İngilizce başta olmak üzere, Rumca, Kürtçe ve Almanca gibi birçok dili iyi seviyede bilmekteydi.

Akciğer ve böbrek yetmezliği teşhisiyle Yakınoğu Hastahanesi'nde bir süre tedavi gören Nâzım Kıbrısî, 7 Mayıs 2014'te 92 yaşında vefat etti.

Şol cennetin ırmakları
Akar Allah deyu deyu
Çıkmuş İslam bülbülleri
Öter Allah deyu deyu

Salınır Tûbâ dalları
Kur'an okur hem dilleri
Cennet bağının gülleri
Kokar Allah deyu deyu

Yunus Emre var yârınâ
Koma bugünü yarına
Yarın Hakk'ın dîvânına
Varam Allah deyu deyu

Rast İlâhi

Şol Cennetin İrmakları

Usûlü: Melodiye uygun kendine
mahsus bir usûlü vardır.
Düm-Tek-Düm-Teek

Güfte: Yunus Emre / Beste: ?
Şeyh Nâzım Kıbrısi Efendi'nin sesinden
dinlenerek düzenlenmiştir. (Hakan Alvan)

Şol cen ne tin ır mak la rı A kar Allah de yu de yu

Çık mış İslam bül bül le ri Ö ter Allah de yu de yu

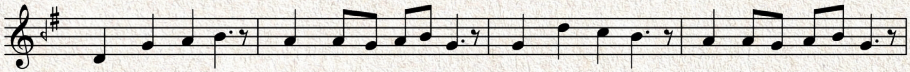
Çık mış İslam bül bül le ri Ö ter Allah de yu de yu

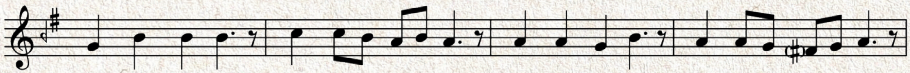
Sa lı nır Tu ba dal la rı Kur an o kur hem dil le ri

Cen net ba ğı nıngül le ri Ko kar Allah de yu de yu

Cen net ba ğı nın gül le ri Ko kar Allah de yu de yu

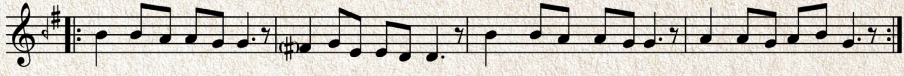
Yu nus Em re var yâ rı na Ko ma bu gü nü ya rı na

Seslendiren:
Halil Necipoğlu

Ya rın Hak kın dî vâ nı na Va ram Al lah de yu de yu

Yarın Hak kın dî vâ nı na Va ram Al lah de yu de yu

Şol cennetin ırmakları
Akar Allah deyu deyu
Çıkmış İslam bülbülleri
Öter Allah deyu deyu

Salınır Tûbâ dalları
Kur'an okur hem dilleri
Cennet bağının gülleri
Kokar Allah deyu deyu

Yunus Emre var yârınâ
Koma bugünü yarına
Yarın Hakk'ın dîvânına
Varam Allah deyu deyu

ÂŞIK KENZÎ (İBRAHİM KÂSİM) (1796-1839)

1796 yılında Lefkoşa'da doğdu. On iki yaşlarında iken ailesi ile birlikte Anadolu'ya göç eden ve Bektaşî tekkelerinde yetişen Kenzi, hayatını saz şairliği yaparak kazandı. Bu dönemde evlendi ve iki çocuk sahibi oldu.

Âşık Kenzî, birçok Balkan şehrinde saz şairi olarak yaşadktan sonra 1817'de Kıbrıs'a döndü. Bu dönemde *Dâsitan-ı Kıbrıs* adlı destanı yazdı. Bir müddet Kıbrıs'ta kaldıktan sonra Edirne'ye gitti.

1839'da Edirne'de vefat etti. Naaşı Musalla Bakkalı Mezarlığı'na defnedildi.

Kaynak: Harid Fedâî / Âşık Kenzî Divânı / KKTC Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları / No: 25

**İrfan olamaz mektebe varmakla ol meksebe
Hacı mı olur Mekke'ye taş taşıyan merkebe
Esrâr-ı Hüdâ gün gibi şâyestedir ammâ
Zâhid göremez şeb-pâre şeklinde olur heb**

Görene-Görene ! - Köre ne - Köre ne ! Allah bir görene

İrfan mektebe gitmekle kazanılmaz
Mekke'ye taş taşıyan merkebe hacı mı olur?
Allah'ın sırları gün gibi açıktır ama
Zahid onu göremez, çünkü yarasa gibidir

“Görene-Görene ! - Köre ne - Köre ne ! Allah bir görene”

**Hakkın yazamaz râzını ger halk ola kâtib
Bir kağıt olur kilke şecer bahri mürekkebe
Kenzî ezeli “men aref” esrârın alanlar
Fark ehline cem'den bilinir millet ü mezheb**

Görene-Görene ! - Köre ne - Köre ne! Allah bir görene

Hakk'ın sırlarını bütün yaratılmışlar katip olsa yazamaz
Ağaçlar kalem, denizler mürekkebe olsa yetişemez
Ezel hazinelerinden “kendini bil” sırrını alanlar
Farklılık görenlere millet ve mezhep birlikte bilinir.

“Görene-Görene ! - Köre ne - Köre ne! Allah bir görene”

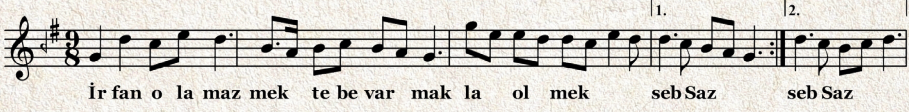

Rast Nefes

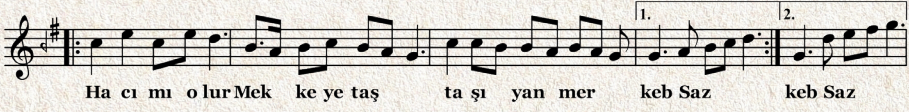
İrfan Olamaz

Güfte: Kıbrıslı Aşık Kenzi
(Bektâşi, v. 1839 - Edirne)
Beste: Neyzen Hakan Alvan

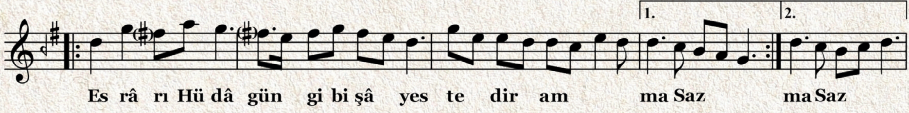
Usül: Aksak

İr fan o la maz mek te be var mak la ol mek seb Saz seb Saz

Ha cı mı o lur Mek ke ye taş ta şı yan mer keb Saz keb Saz

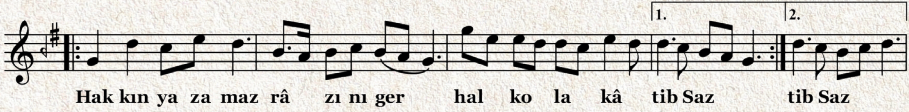
Es râ rı Hü dâ gün gi bi şâ yes te dir am ma Saz ma Saz

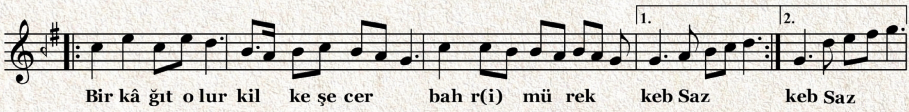
Zâ hid gö re mez şeb pâ re şek lin de o lur hep Saz hep Saz

Gö re neGö re ne Kö re ne Kö re ne Al lah bir gö re ne Saz ne

Hak kın ya za maz râ zı nı ger hal ko la kâ tib Saz tib Saz

Bir kâ ğıt o lur kil ke şe cer bah r(i) mü rek keb Saz keb Saz

Ken zi e ze li men â ref es râ rın a lan lar Saz lar Saz

Far keh li ne cem den bi li nir mil le tü mez heb Saz heb Saz

Gö re ne Gö re ne Kö re ne Kö re ne Al lah bir gö re ne Saz ne

**İrfan olamaz mektebe varmakla ol mekseb
Hacı mı olur Mekke'ye taş taşıyan merkeş
Esrar-ı Hüdâ gün gibi şâyestedir amma
Zâhid göremez şeb-pâre şeklinde olur hep**

Görene - Görene! Köre ne - Köre ne! Allah bir görene

*(İrfan mektebe gitmekle kazanılmaz
Mekke'ye taş taşıyan merkeş hacı mı olur?
Allah'ın sırları gün gibi açıktır ama
Zahid onu göremez, çünkü yarasa gibidir)*

**Hakk'ın yazamaz râzını ger halk ola kâtib
Bir kağıt olur kilke şecer bahr mürekkeş
Kenzî ezeli "men aref" esrârın alanlar
Fark ehline cemden bilinir millet ü mezheb**

Görene - Göre ne! Köre ne - Köre ne! Allah bir görene

*(Hakk'ın sırlarını bütün yaratılmışlar kâtib olsa yazamaz
Ağaçlar kalem, denizler mürekkeş olsa yetişemez
Ezel hazinelerinden "kendini bil" sırrını alanlar
Farklılık görenlere millet ve mezheb birlikten bilinir)*

**Mekseb: Kazanç yeri
Şâyeste: Uygunluk
Şeb-pâre: yarasa
Secer: Ağaç kütük
Kilk: Kalem**

KAYTAZZÂDE MEHMET NÂZİM BEY (1857-1924)

1857 yılında Lefkoşa'da doğdu. Tahsilini tamamladıktan sonra 1884 yılında kamu hizmetine girdi. Lefkoşa Mevlevihanesi Şeyhi Safvet Dede'ye intisâb ederek Mevlevî dervişi oldu.

Zehrâ Hanımla evliliğinden Gâlib ismini verdikleri bir evlatları oldu. Sakız Adası, Adana, İstanbul, İzmir ve Bursa'da memuriyet yaptıktan sonra Kıbrıs'a döndü. Kıbrıs'taki yerel gazetelerde çok sayıda şiir ve hikayesi yayınlandı. 1893'te yazdığı *Yâdigar-ı Muhabbet* ve ardından kaleme aldığı *Leyle-i Visâl* isimli romanları Kıbrıs'ta basıldı. Aynı zamanda son yüzyılda Kıbrıs'ta yaşayan kanaat önderlerinden Nazım Kıbrısı'nın de dedesidir.

Kaytazzâde Mehmet Nâzim Bey, 1924 senesinde, Lefkoşa Şer'îye Mahkemesi'nde kâtiplik görevi yaptığı sırada vefat etti.

Kaynak: Dilek Batıslam / III. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 13 - 17 Kasım 2000 Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

**Rahm-eyleriz vicdanlıyız
Merd-i Hüdâ unvanlıyız
Mürde değil biz canlıyız
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız**

Vicdanlı merhametliyiz
Biz Hüdâ'nın mertleriyiz
Ölü değiliz canlıyız
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız

**Ahyârı memnûn eyleriz
Eşrârı mahzûn eyleriz
Hâli diğer-gûn eyleriz
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız**

İyileri memnun ederiz
Kötüleri mahzun ederiz
Dünyanın halini değiştiririz
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız

**Bahş eylemiş kudret bize
Birçok hisâl-i fâize
Tâdâdı kâbil mi size
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız**

Kudret bize sonsuz güzel ahlak ihsan etmiş
Bunları saymamız mümkün mü size
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız

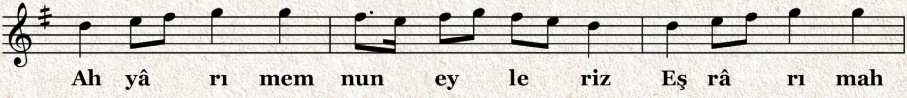
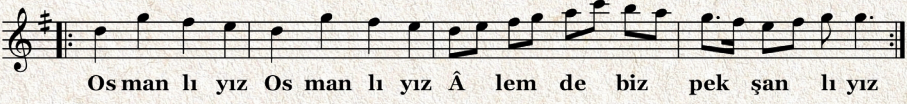

Mahur Marş

Rahmeyleriz Vicdanlıyız
"Osmanlıyız"

Güfte: Kaytazzâde Mehmed Nâzım Bey*
(Kıbrıs 1857 - 1924 Mevlevî)
Beste: Neyzen Hakan Alvan

Usûl: 4/4'lük Mehter Ritmi

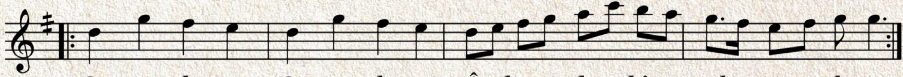
Seslendiren:
Koro

Bah şey le miş kud ret bi ze Bir çok hi sâ

li fâ i ze Tâ dâ dı kâ bil mi si ze

Os man lı yız Os man lı yız Â lem de biz pek şan lı yız

**Rahmeyleriz vicdanlıyız
Merd-i Hüda ünvanlıyız
Mürde değil biz canlıyız
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız**

(Vicdanlı merhametliyiz
Biz Hüdâ'nın mertleriyiz
Ölü değiliz canlıyız
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız)

**Ahyârı memnûn eyleriz
Eşrârı mahzûn eyleriz
Hâli digergûn eyleriz
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız**

(İyileri memnun ederiz
Kötüleri mahzun ederiz
Dünyanın halini değiştiririz
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız)

**Bahşeylemiş kudret bize
Bir çok hisal-i faize
Tâdâdı kâbil mi size
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız**

(Kudret bize sonsuz güzel ahlak ihsan etmiş
Bunları saymamız mümkün mü size
Osmanlıyız Osmanlıyız
Âlemde biz pek şanlıyız)

Ahyâr: Hayırlı dostlar
Eşrâr: Kötü kimseler
Digergûn: Değişmiş

*Lefkoşa Mevlevî Şeyhi Saffet Dede'nin (v.1893) dervişi; Lefkoşa Şer'iyye Mahkemesi Kâtibi;
Nâzım Kıbrısı'nın dedesidir.

MÜFTÜ HASAN HİLMİ EFENDİ (1782-1847)

1782'de Kıbrıs'ta doğdu. Kıbrıs'ın ileri gelen ailelerinden Menteşizâdelere mensuptur. Müfü Hasan Hilmi Efendi medrese tahsilini Lefkoşa'da tamamlamış, mezuniyetinin ardından müderrislik unvanı almıştır. Yunan ayaklanmasını takip eden Yunan yayılmacılığının Kıbrıs'a da sıçramasından endişe eden Sultan II. Mahmud, 1828 yılında Lefkoşa'da bir kütüphane yaptırıp buraya kitap bağışında bulunmuştur. Bunun üzerine Hilmi Efendi Kıbrıs halkı adına sultana şükranlarını sunmak ve kütüphanenin inşasına tarih düşürmek için kırk sekiz beyitlik bir kaside yazmıştır. Bu kasidenin Sultan Mahmud tarafından çok beğenilmesi üzerine, Hilmi Efendi İstanbul'a davet edilmiştir. İstanbul'da yeni kurulan Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye ordusunun resmigeçidi sırasında irticalen söylediği methiyenin Sultan Mahmud tarafından beğenilmesi üzerine Sultan'ın Şuarâ (Şairlerin Sultanı) unvanı ile taltif edilmiştir. Sultan Mahmud'un doğum günü için yazdığı şiiri bir yetkiliye gizlice teslim edip, sultandan habersiz Kıbrıs'a dönmüştür.

Hilmi Efendi, İstanbul'dan izinsiz ayrılması sebebiyle cezalandırılmak yerine, Kıbrıs müftülüğüne atanarak ödüllendirilmiştir. Müftülük göreviyle birlikte, Kıbrıs esnaf teşkilatında yirmi yıl boyunca ahilik geleneğinde idarecilik anlamına gelen Şeyh-i Seb'alık vazifesini ifa etmiştir.

Hasan Hilmi Efendi, Kıbrıs'ta gerek Müslüman gerek Ortodoks yetim çocuklara kol kanat germesiyle tanınır. Lefkoşa Mevlevihanesi'ne müntesip bir Mevlevi dervishi olan Müftü Hilmi Efendi'nin yukarıda zikredilen şiirlerinden maada, mürşidine yazdığı övgü içerikli şiirleri de bulunmaktadır. Hilmi Efendinin ilk şeyhi Mustafa Dede (v.1813) olup, onun irtihalini müteakip Feyzullah Dede (v.1850)'ye biat etmiştir.

Hilmi Efendi, 1847'deki vefatının ardından Lefkoşa Ulu Camii'nin yakınlarındaki aile kabristanındaki türbesine defnedildi.

- Kaynak:** Kıbrıs Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi / Ocak 2018 / Yunus Kaplan
- KKTC Kültür Bakanlığı Yayınları 38- 1997 / Lefkoşa Mevlevihânesi / Harid Fedai - Mustafa Haşim Altan
- Kıbrıs Müftüsü Hilmi Edendi - Şiirler / Harid Fedai / KKTC Kültür Bakanlığı Yayınları - 9 - /Ulu Ofset Mabaacılık, 1987.

**Mevlîd-i pâk-i risâlet nuhbet'ül-eyyâmıdır
Sâd hezârân ıyde tercih olunur hengâmıdır**

O temiz Resul'ün doğduğu seçkin günlerdir,
Bu günler ki binlerce bayrama tercih olunur

**Zât-ı pâk-i Ahmedî Hak'tan büyük in'âmdır
Rahmet'el-lilâlemîn ol zâta haddi tamdır**

O Hazret-i Ahmed'in temiz vücudu Hakk'ın
en büyük nimetidir
Alemlere rahmet olmak o hazretin
tam makamıdır

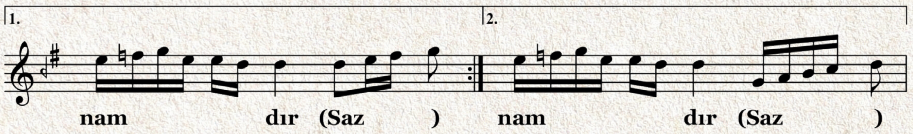
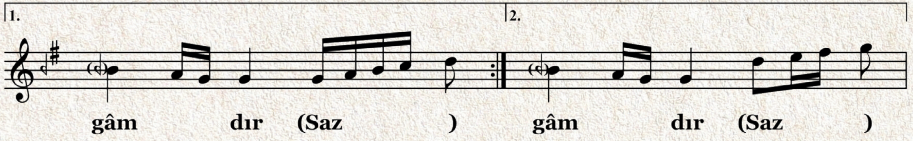
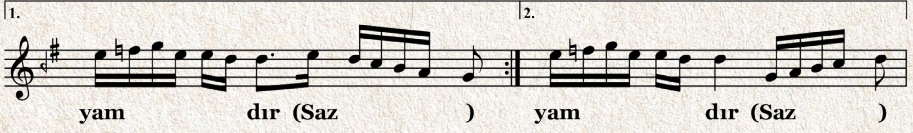

Rast Tevşih

Mevlid-i Pâk-i Risâlet

Güfte: Kıbrıs Müftüsü Hasan Hilmi Efendi
Beste: Neyzen Hakan Alvan

Usûl: Müsemmen

Seslendiren:
Alp Aslan

1. 2.

tam dır (Saz) tam dır

Es sa lâ tü ves se lâm ey Rah me tel lil

â le mîn (Saz) Hep se nin çün hal ko lun du

bu se mâ vâ tü ze mîn

*Mevlid-i pâk-i risâlet nuhbetül eyyâmıdır
Sâd hezâran iyde tercih olunur hengâmıdır
Zât-ı pâk-i Ahmedî Hak'dan büyük in'âmıdır
Rahmetellil âlemîn ol zâta haddi tamdır

Nuhbetül eyyam: En mükemmel zaman
Sad hezaran: Binlerce
İyd: Bayram
Hengâm: Zaman
În'am: Nimet vermek, ihsan etmek
Had: Sınır

"Es sâlatü vesselam ey Rahmetellil âlemin
Hep senin çün halk olundu semavatü zemin"

(O temiz Resul'ün doğduğu seçkin günlerdir,
Bu günler ki binlerce bayrama tercih olunur)

(O Hazret-i Ahmed'in temiz vücudu Hakk'ın en büyük nimetidir
Alemlere rahmet olmak o hazretin tam makamıdır)

Hasan Hilmi Efendi (Kıbrıs Müftüsü - Mevlevî Dervîşi 1782 Lefkoşa - 1847 Lefkoşa):
II. Mahmud Han tarafından İstanbul'a davet edilerek Sultânü's Şuarâ (Şairlerin Sultanı)
ilân edilmiştir. Kıbrıs Esnaf Teşkilatında Yirmi Yıl Şeyh-i Seb'alık yapmıştır.
Ömrünün tamamını Kıbrıs'taki yetim çocuklara hizmetle geçirmiştir.

*Hilmi Efendi'nin İstanbul'dan Kıbrıs'a gitmeden yazdığı uzun bir Mevlid şiirinden alıntı yapılmıştır.

ALİ HANDÎ EFENDİ (19. YÜZYIL)

Şair Ali Handî Efendi hakkında elimizde yeterince bilgi bulunmamaktadır. Şiirlerinden anlaşıldığı kadarıyla; 1800'lü yılların başında günümüzde Bulgaristan sınırları içinde kalan Eski Zağra şehrinde doğmuştur.

Genç yaşlarında resmî bir görevle Lefkoşa'ya gelmiştir. Kıbrıs'ta kaymakamlık görevi yapan Mesrur Ağa ile yakın ilişkileri olmuştur. Küçük yaşlarda vefat eden Mehmed Emîr Rauf isminde bir evladı vardır. 1832'de hac farızası için Hicaz bölgesine gitmiştir.

Kıbrıs Türk edebiyatının en önemli isimlerinden olan Müftü Hilmi Efendi ve Âşık Kenzî ile ahablık tesis etmiş, Kıbrıs'ı konu alan şiirler yazmıştır. Şiirlerinden Bektaşî-meşreb bir derviş olduğu anlaşılmaktadır. Divanındaki şiir anlayışı, klasik divan edebiyatı ve tekke şiirinin bir sentezi gibidir. Lefkoşa Mevlevihanesi şeyhi olup, kendisi de şair olan ve 1727'de vefat eden Hızır Handî Dede ile karıştırılmamalıdır.

Ârif ol âdem isen gel berû insân öğren
Nükte-i aşka kadem bas yürü irfân öğren

Âdem isen arif ol da gel de insanı öğren
Aşkın ince manalarına ayak bas, bu yolda yürü ki
irfanı öğren

Mazhar-ı sırr-ı Alî olagör vâkıf-ı cân
Câne dâhil olagör vuslat-ı cânân öğren

Hazret-i Ali'nin sırrlarına erişip bu cana ulaş
Cana gir, can ol ki canana nasıl erişilir öğren

Secde-gâh eylemeyen sûret-i Hakkı görmez
Hak yüzün görmeden evvel yürü îmân öğren

[Bu cana] secde eylemeyen Allah'ın suretini göremez.
Hakk'ın yüzünü görmeden önce iman etmesini öğren)

Sâbit ol vâde-i ikrârda sâbit Handî
Zâhidâ gel berû öz cânına cânân öğren

Vadettiğin sözleri tut, bu yolda sabit ol Handî
Ey zahid, sen de gel ki canında gizli cananı öğren

Rast İlâhi

Ârif Ol Âdem İsen

Güfte: Ali Handi Efendi
(Kıbrıs - 19. yy)

Beste: Neyzen Hakan Alban

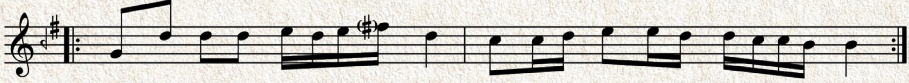
Usûl: Sofyan

Â rif ol â de mi sen gel be rû in sân öğ ren
Sec de gâh ey le me yen sû re ti Hak kı gör mez

Nük te i aş ka dem dem bas yü rü ir fân öğ ren
Hak yü zün gör me den ev vel yü rü î mân öğ ren

Maz ha rı sır rı A li o la gör vâ kı fi can
Sâ bit ol vâ de i ik râr da sâ bit Han dî

Câ na da hil o la gör vus la tı câ nân öğ ren
Zâ hi da gel be rû öz câ nı na câ nân öğ ren

Al lah Al lah il lal lah Her der de der man Al lah
Al lah Al lah il lal lah Mu ham med Re su lul lah

Ârif ol âdem isen gel berû insân öğren
Nükte-i aşka kadem bas yürü irfân öğren

(Âdem isen arif ol da gel de insanı öğren
Aşkın ince manalarına ayak bas, bu yolda yürü ki irfanı öğren)

Mazhar-ı sır-ı Ali olagör vâkıf-ı can
Câna dâhil olagör vuslat-ı cânân öğren

(Hazret-i Ali'nin sırlarına erişip bu cana ulaş
Cana gir, can ol ki canana nasıl erişilir öğren)

Secde-gâh eylemeyen sûret-i Hakk'ı görmez
Hak yürüzün görmeden evvel yürü îmân öğren

[Bu cana] secde eylemeyen Allah'ın suretini görmez
Hakk'ın yürüzünü görmeden önce iman etmesini öğren)

Sâbit ol vâde-i ikrârda sâbit Handî
Zâhida gel berû öz cânına cânân öğren

(Vaad ettiğin sözleri tut, bu yolda sabit ol Handi
Ey zahid, sen de gel ki canında gizli cananı öğren)

Seslendiren:
Alp Aslan

Seyyah Derviş

OSMAN FAZLI ATPAZÂRÎ(1631-1691)

1631 yılında Bulgaristan'ın Şumnu kasabasında doğdu. Babası Osmanlı ordusunda görevli bir asker olan Seyyid Fethullah Ziyâde Efendi'dir.

Osman Fazlı Efendi, on yedi yaşına kadar Şumnu'dan dışarı çıkmayıp ilk tahsilini babasından aldı. Babasının vefatından sonra ilim tahsili için annesinden izin alarak Edirne'ye gitti. Edirne'de bulunduğu dönemde, Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin halifelerinden, Saçlı İbrâhim Efendi'ye biat ederek Celvetî dervişi oldu. Bir süre sonra mürşidi tarafından İstanbul'da bulunan büyük âlim ve Celvetî şeyhi Zâkir-zâde Abdullah Efendi'ye gönderildi. İstanbul'da hem zahîrî ilim tahsiline devam etti, hem de Celvetîlik yolundaki seyr-i sülûkunu tamamladı. Bir müddet sonra şeyhi tarafından Aydos kasabasına halife olarak gönderildi.

Aydos kasabasındaki vaaz ve irşat faaliyetlerinin ardından 1657 yılında Filibe beldesine gitti. Filibe beldesinde on beş yıldan fazla kaldı. 1672 yılında Filibe'den ayrılarak İstanbul Fatih'te, Atpazarı olarak bilinen semtteki Kul Camii'nde ikamete başladı. Burada hem Atpazarı Tekkesi'nde hem de Zeyrek Tekkesi'nde vaaz ve irşat faaliyetlerinde bulundu. Aynı zamanda muhtelif camilerde de vaazlar verdi.

1684 yılında Sultan Selim Camii cuma vaizliğine getirildi. Yine bu dönemde Fatih semtinin Atpazarı bölgesinde yaşadığı için "Atpazârî" lâkâbı ile anılmaya başlandı. Birkaç kez evlenen Fazlı Efendi'nin bu evliliklerinden sekiz evladı oldu.

Tasavvufi sahadaki görüşlerini İbn'ül-Arâbî'nin vahdet-i vücûd prensibi üzerine inşa eden Fazlı Efendi, bir müddet sonra dar görüşlü çevrelerin kendisini devlet kademelerine şikâyeti üzerine memleketi Şumnu'ya gönderildi.

Tekrar İstanbul'a dönmesinin ardından büyük camilerde vaaz etmeye devam etti. Bu dönemde bazı devlet adamlarının yaptığı haksızlıklara açıkça itiraz etmesi üzerine Kıbrıs'ın Mağusa şehrine gönderildi. Burada da irşat ve vaazlarına devam etti. Ancak kısa bir süre sonra Kıbrıs valisi bu faaliyetini yasakladı.

Bu olayın ardından talebesi ve halifesi İsmail Hakkı Bursevî'ye mektup yazarak kendisini ziyaret etmesini istedi. Bu ziyaret sırasında Osman Fazlı Efendi kendi yerine İsmail Hakkı Bursevî'yi şeyh tayin etti. Tüm bu hadiselerden üç ay sonra 1691'de Mağusa'da vefat etti.

Daha sonraki yıllarda türbesinin yanına Kutub Osman Tekkesi inşa edildi. Kabrinin bulunduğu türbe bugün Kıbrıs'taki önemli ziyaret yerlerinden biridir.

Kaynak: Ahmet Yesevi Üniv. / Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü / Osman Fazlı Atpazârî Maddesi / MEHMET ÜNAL. - Dia / Osman Fazlı Atpazârî Maddesi / Sakıb Yıldız

**Ey cemâlin pertev-endâz-ı semâvât-il ulâ
Vey ruhun mir'at-i vech-i enbiyâ vü evliya**

Ey cemali yüce semaları nurlandıran
Ey yanağı evliya ve enbiyaların aynası olan

**Âlem-i mâ'nâda iken hazret-i Âdem nebî
Sen şehin nûrunu halk etmiş idi ol zül-atâ**

Mana aleminde iken Hz. Adem,
Senin gibi şahın nurunu yaratmıştı o cömertlik sahibi

**Enbiyânın hâtemi olduğuna şâhit senin
Cebhe-i pâkinde olan nûrdur biri, şehâ**

Ey Şah! Alnındaki nur senin son peygamber olduğuna
şahitlerden yalnız birisidir.

**Birisi mühr-i nübüvvet zahr-ı pâkinde senin
Defter-i peygamberân imzâsın etmiştir Hüdâ**

Bir diğer şahit sırtındaki peygamberlik mührüdür
Peygamberler defterini Allah imzalamıştır

**Ümmetinden âciz ü ahkâr bu Fazlı bendeni
Hem harîm et zümre-i ebrâr ile taht-el-livâ**

Ey yüce Peygamber! Ümmetinin en acizi ve en hakarete
layık olanı olan bu Fazl'yı
Ahirette yüce sancağının altında salihlerle buluştur

Çargâh Tevşih

Ey cemâlin pertev-endâz-ı semâvâti'l-'ulâ

Usûl: Evsat

Güfte: Şümmulu Osman Fazlî Efendi
(At pazarı Şeyhi v. Kıbrıs/Magosa)
Beste: Kırmılı Molla Mehmed

Ey ce mâ lin per tev en dâ
Üm me tin den â ciz ü ah
zı se mâ vâ til u lâ
kar bu Faz lı ben de ni
Vey ru hun mir a tı vec hi
Hem ha rîm et züm re i eb
en bi yâ vü ev li yâ
râr i le tah tel li vâ
Yâ Re sû lâl lah
Yâ Re sû lâl lah

**Ey cemâlin pertev-endâz-ı semâvâti'l-'ulâ
V'ey ruhun mir'ât-ı vech-i enbiyâ vü evliyâ**

*(Ey cemali yüce semaları nurlandıran
Ey yanağı evliya ve enbiyaların aynası olan)*

**Ümmetinden âciz ü ahkar bu Fazlî bendeni
Hem-harîm et zümre-i ebrâr ile tahte'l-livâ**

*(Ey yüce Peygamber! Ümmetinin en acizi ve en hakarete layık olanı olan bu Fazlî'yi
Ahirette yüce sancağının altında salihlerle buluşturun)*

Seslendiren:
İbrahim Suat Erbay

Kutup Osman Efendi Hz. Tekke ve Türbesi, Mağusa

MAĞUSA'DA HÜZÜNLÜ BİR İLAHİ HİKÂYESİ

1690'da Kıbrıs'ın Magosa şehrinde sürgün bulunan Osman Fazlı Efendi, Kıbrıs halkı tarafından bilinen adıyla Kutup Osman Efendi çok sevdiği halifesi büyük müfessir İsmail Hakkı Bursevi hazretlerini son bir kez görmek için mektup yazarak adaya davet etti. İsmail Hakkı Bursevi hazretleri, şeyhi Osman Fazlı Efendi'nin on beş yaşındaki küçük oğlu Mustafa'yı ve bazı derviş arkadaşlarını da yanına alarak Bursa'dan yola çıktı. Kış şartlarında uzunca süren bir yolculuktan sonra Mağusa'ya vardılar. İsmail Hakkı Bursevi'yi, Küçük oğlu Mustafa'yı ve bazı dervişlerini görmekten çok memnun olan Kutup Osman Efendi onlarla hasret giderdi.

Osman Fazlı Efendi, İsmail Hakkı Bursevi'ye hitaben;
"Sen benim kalbimin sevdiğisin, sen benim has evladımısın. Allah kalbini ilahi ilimlerin açığa çıktığı yer, bedenini de güzel amellerin mekânı kılsın." şeklinde dua ettikten sonra "Üfdâde hazretlerinin Mahmûd'u Hüdâî efendimiz olduğu gibi, benim Mahmûd'um da sensin" sözleriyle muhabbetini ifade etmiştir. Ayrıca kendisine "halifelerim içerisinde Muhammedî emaneti senin taşıyacağın belli olmuştur." diyerek irşad vazifesinin kendisinden sonra Bursevi hazretleri tarafından sürdürüleceğini ilan etmiştir. Osman Fazlı Efendi, İsmail Hakkı Bursevi'den, Kıbrıs adasının bu manevi emanet teslimine şahitlik etmesine atıfta bulunarak, Kıbrıs ve halkını öven bir şiir yazmasını istedi. İsmail Hakkı Bursevi de bunun üzerine uzunca bir kaside yazdı.

Kendisinden sonra irşat vazifesini bıraktığı İsmail Hakkı Bursevi hazretlerini, namazlarda imamete geçirdi. Kıbrıs'tan ayrılma vaktinin yaklaştığı günlerde, Osman Fazlı Efendi sesini ve musiki kabiliyetini çok beğendiği İsmail Hakkı Bursevi'ye;

"Lütfeyleyip bir kez nazar eylerse ger sultanımız - Kürsî değil arşdan dahî âlî ola unvanımız" ilahisini okur musun?" dedi.

Allah'a yakınlık sevdasıyla ömür sürmüş aşıkların, O'nun lütfu ve keremiyle bir kez nazar kılması ümidini dile getiren bu ilahiyi, İsmail Hakkı Bursevi hazretleri saba makamındaki bestesiyle okudu. O sözlerde kastedilen lütfu mazhar olmuş fakat lezzetine kanamamış aşıklar, bu ilahiyi gözyaşıyla dinlediler. Kısa bir zaman sonra, İsmail Hakkı Bursevi hazretleri, dünya gözüyle bir daha göremeyeceği mürşidiyle vedalaşarak Kıbrıs'tan ayrıldı. O tarihte saba makamında okunan söz konusu ilahinin bestesi günümüze ulaşmadığından, bizler, bu hatırayı canlandırmak maksadı ile aynı güfteyi saba makamında bestelemeye gayret ettik ve *Kıbrıs'ın Gönül Dili* çalışmamızda yer verdik. Niyazımız odur ki; Aziz Mâhmûd Hüdâî hazretlerinin şiirindeki mânâ, Osman Fazlı Efendi'nin ve İsmail Hakkı Bursevi hazretlerinin gönülünü hoş ettiği gibi, bizim de kendi miktarımızca gönümüzü hoş eder.

Kaynakça: Ali Namli/İsmail Hakkı Bursevi/İnsan Yayınları/2001/Sayfa 63-67.

**Lûtf eyleyib bir kez nazar eylerse ger sultânımız
Kürsi değil arş'dan dahi âli olur ünvânımız**

Allah'ü Zülcelâl bize lutf ile bir kere nazar eylese,
Ünvânımız yaratılmış olan yer ve göklerden daha yüce olur

**Benlik aradan dûr olur zulmet gidib pürnûr olur
Mahzun gönül mesrur olur mâmûr olur virânımız**

O nazar ile, benlik karanlığından kurtulup aydınlığa kavuşuruz
Mahzunluk yerini sevince bırakır, yıkılmış gönlümüz tamir olur

**Vahdet şerâbın kim içe fâni alâyıkdan geçe
Ger haşr ola nice nice ayılmaya mestânımız**

Vahdet şarabından kim içerse, geçici ilgi ve alakalardan vaz geçer
O şarapla sarhoş olup Allah'ın birliğini ve tekliğini anlayan, bir
daha ayılmaz

**Ola Hüdâyî'ye atâ can semine ire nidâ
Derdin veren Kâdir Hüdâ bir gün vere dermanımız**

İnşallah Hüdâî'nin can kulağına ihsan olunup Hakk'ın nidası gelir
Derdini veren Rabbimiz, bir gün dermanını da verecektir

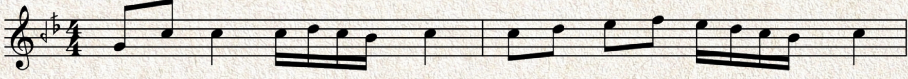

Sabâ İlâhi

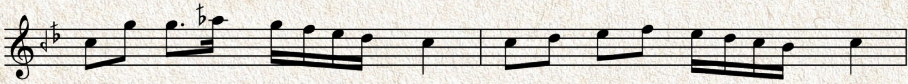
Lûtf Eyleyib Bir Kez Nazar Eylerse

Usûl: Sofyan

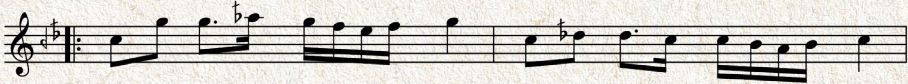
Güfte: Aziz Mahmud Hüddâî Hz.
Beste: Neyzen Hakan Alvan

Lût fey le yib bir kez na zar
Vah det şe râ bın kim i çe

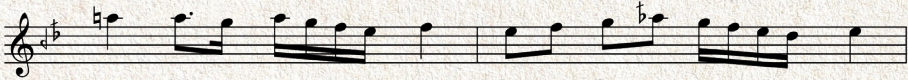
ey ler se ger sul ta nı mız
fâ ni a lâ yık tan ge çe

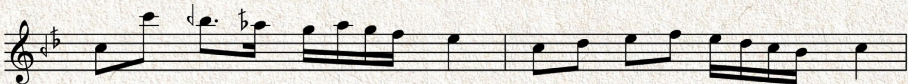
Kür si de ğil arş dan da hi
Ger haş ro la ni ce ni ce

â li o lur ün vâ nı mız
a yıl ma ya mes tâ nı mız

Ben lik a ra dan dur o lur
O la Hü dâ yî ye a tâ

zul met gi dib pür nur o lur
can se mi ne i re ni dâ

Seslendiren:
İbrahim Suat Erbay

Mah zun gö nül mes rur o lur
Der din ve ren Kâ dir Hü da

mâ mur o lur vi râ nı mız
bir gün ve re der mâ nı mız

**Lûtf eyleyib bir kez nazar eylerse ger sultânımız
Kürsi değil arş'dan dahi âli olur ünvânımız**

*Allah'ü Zülcelâl bize lutf ile bir kere nazar eylese,
Unvânımız yaratılmış olan yer ve göklerden daha yüce olur*

**Benlik aradan dûr olur zulmet gidib pürnûr olur
Mahzun gönül mesrur olur mâmûr olur virânımız**

*O nazar ile, benlik karanlığından kurtulup aydınlığa kavuşuruz
Mahzunluk yerini sevince bırakır, yıkılmış gönlümüz tamir olur*

**Vahdet şerâbın kim içe fâni alâyıktan geçe
Ger haşr ola nice nice ayılmaya mestânımız**

*Vahdet şarabından kim içerse, geçici ilgi ve alakalardan vazgeçer
O şarapla sarhoş olup Allah'ın birliğini ve tekligini anlayan, bir daha ayılmaz*

**Ola Hüdâyî'ye atâ can semine ire nidâ
Derdin veren Kâdir Hüdâ bir gün vere dermanımız**

*İnşallah Hüdâî'nin can kulağına ihsan olunup Hakk'ın nidası gelir
Derdini veren Rabbimiz, bir gün dermanını da verecektir*

Kıbrıs Magosa'da sürgünde bulunan Şeyh Osman Fazlı Atpazari kendisini ziyarete gelen Halifesi İsmail Hakkı Bursavi Hz.'den, Hz. Hüdâyî'nin bu şiirini Sabâ makamındaki bestesiyle okumasını istemiş. Bursavi Hz.de bu emri yerine getirmiş. Biz de bu hatıraya hürmeten, bu şiiri Sabâ makamında bestelemeye çalıştık. (Kaynak - İsmail Hakkı Bursavi İnsan Yayınları - Ali Namh su ek-)

KAYTAZZÂDE MEHMET NÂZİM BEY (1857-1924)

1857 yılında Lefkoşa'da doğdu. Tahsilini tamamladıktan sonra 1884 yılında kamu hizmetine girdi. Lefkoşa Mevlevîhanesi Şeyhi Safvet Dede'ye intisâb ederek Mevlevî dervişi oldu.

Zehrâ Hanımla evliliğinden Gâlib ismini verdikleri bir evladları oldu. Sakız Adası, Adana, İstanbul, İzmir ve Bursa'da memuriyet yaptıktan sonra Kıbrıs'a döndü. Kıbrıs'taki yerel gazetelerde çok sayıda şiir ve hikayesi yayınlandı. 1893'te yazdığı *Yâ-digar-ı Muhabbet*, ve ardından kaleme aldığı *Leyle-i Visâl* isimli romanları Kıbrıs'ta basıldı. Aynı zamanda son yüzyılda Kıbrıs'ta yaşayan kanaât önderlerinden Nâzım Kıbrısî'nin de dedesidir.

Kaytazzâde Mehmet Nâzim Bey, 1924 senesinde, Lefkoşa Şer'îye Mahkemesi'nde kâtiplik görevi yaptığı sırada vefat etti.

Kaynak: Dilek Batıslam / III. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 13 - 17 Kasım 2000 Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet

**Şâh-ı evreng-i himem Hazreti Mevlânâ'dır
Memba i lutf u kerem Hazreti Mevlânâ'dır**

Himmet tahtının şâhı Hazreti Mevlânâ'dır
Lütuf ve cömertliğin kaynağı Hazreti Mevlânâ'dır

**Mesnevîsinde nice dürr-i hakikat söylenir
Mâlik-i genc-i hikem Hazreti Mevlânâ'dır**

Mesnevisinde nice hakikat incileri söylenir
Hikmet hazinesinin sahibi Hazreti Mevlânâ'dır

**Nâzımâ sen yine ihlâs ile gel iste meded
Dâfî-i renc ü elem Hazreti Mevlânâ'dır**

Ey Nazım! Sen yine ihlasla gel ondan meded iste
Zahmet ve elemi gideren Hazret-i Mevlânâ'dır

Hüseyinî İlâhî

Şah-ı Evren-i Himem Hazreti Mevlânâdır

Usûl: Devr-i Revan

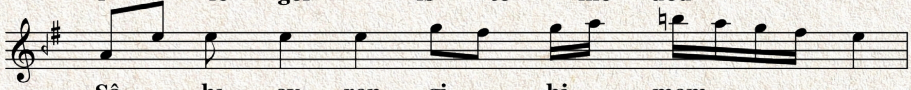
Güfte: Kaytazâde Mehmed Nâzım Bey*
(Kıbrıs 1857 - 1924 Mevlevî)
Beste: Neyzen Hakan Alvan

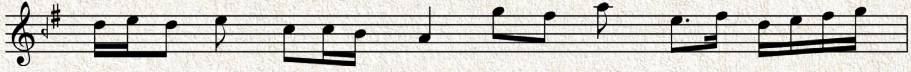
Şâ hı ev ren gi hi mem
Mes ne vî sin de ni ce dür
Nâ zı mâ sen yi ne ih lâs

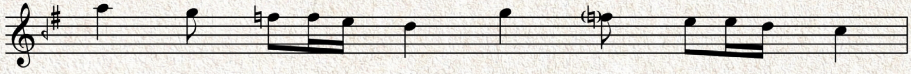
Haz re ti Mev lâ na dır (Saz)
ri ha kî kat söy le nir
i le gel is te me ded

Şâ hı ev ren gi hi mem
Mes ne vî sin de ni ce dür
Nâ zı mâ sen yi ne ih lâs

Haz re ti Mev lâ na dır (Saz)
ri ha kî kat söy le nir
i le gel is te me ded

Men ba i lût fu ke rem
Mâ li ki gen ci hi kem
Dâ fi i ren cü e lem

Haz re ti Mev lâ nâ dır
" " " " " " "
" " " " " " "

Seslendiren:
İbrahim Suat Erbay

Men ba i lût fu ke rem
Mâ li ki gen ci hi kem
Dâ fi i ren cü e lem

Haz re ti Mev lâ nâ dır
" " " " " " "
" " " " " " "

Be li yâ rim Be li mî rim Be li öm rüm Hey yi dost

Be li yâ rim Be li mî rim Be li öm rüm Hey yi dost

Şâh-ı evreng-i himem Hazreti Mevlânâ'dır
Menba-i lütf u kerem Hazreti Mevlânâ'dır

*(Himmat tahtının şâhı Hazreti Mevlânâ'dır
Lütuf ve cömertliğin kaynağı Hazreti Mevlânâ'dır)*

Mesnevîsinde nice dürr-i hakikat söylenir
Mâlik-i genc-i hikem Hazreti Mevlânâ'dır

*(Mesnevîsinde nice hakikat incileri söylenir
Hikmet hazînesinin sahibi Hazreti Mevlânâ'dır)*

Nâzımâ sen yine ihlâs ile gel iste meded
Dâfi-i renc ü elem Hazreti Mevlânâ'dır

*(Ey Nazım! Sen yine ihlasla gel ondan medet iste
Zahmet ve elemi gideren Hazreti Mevlânâ'dır)*

*Lefkoşa Mevlevî Şeyhi Saffet Dede'nin (v.1893) dervişi; Lefkoşa Şer'iyye Mahkemesi Kâtibi;
Nâzım Kıbrısı'nın dedesidir.

PİR MEHMED AZMÎ (V.1580)

1500'lü yılların başında İstanbul'da doğdu. Babası Pîr Ahmed Çelebi'dir. Kınalızâde Ali Çelebi'nin talebesi olup kendisinden mezun olduktan sonra Tekirdağ'da bulunan Rüstem Paşa Medresesi'nde, daha sonra 1560'ta İstanbul'daki Rüstem Paşa Medresesi'nde müderrislik yapmıştır. Aynı yıl, vazife yeri Fatih'teki Efdâliye Medresesi olarak değiştirilmiş, buradan da azledildikten sonra Beşiktaş'ta bulunan Sinan Paşa Medresesi müderrisi olmuştur.

Pîr Mehmed Azmî 1574 yılında Edirne Dâr'ül-Hadîs Medresesi müderrisliğine tayin edilmiş, 1576 senesinde Sahn-ı Seman müderrisliğine getirilmiştir. Bu sırada Kıbrıs teftişine memur olup adadaki vakıflara ait gelirlerin toplanması işinde çalışmıştır.

1579'da Süleymaniye Medresesi müderrisi olan Mehmed Azmî, 1580'de Sultan III. Murad'ın oğlu Şehzâde Mehmed'in muallimliğine getirilmiştir. Birçok dinî ve edebî eser çevirisinin yanı sıra, bir nasihat şiiri olan *Pendnâme* adında bir eseri ve hacimli bir divanı vardır.

1582'de veba hastalığından vefat edip Eyüpsultan Kabristanı'na defnedilmiştir.

Her işe kıl besmeleyle ibtida / Zikrin olsun dâimâ hamd-i Hüdâ
Her işe besmeleyle başla / Zikrin Allah'a hamd olsun daima

Tâhir ol dâim salâhı pîşe kıl / Hem azâb-ı düzâhı endîşe kıl
Temiz ol, daima iyiliği meslek edin / Cehennem azabından kork, iyiliğe yönel

Kâhil olma kıl namaza ihtimam / Dur otur ehl-i salât ile müdâm
Tembel olma namaza özen göster / Namaz kılanlarla daima beraber bulun

Kim ki kâr u pîşesin isyân eder / Şübhesiz ol rızkına noksân eder
Kim ki kötülüğü meslek edinirse / Onun rızkı da azalır

Çok mizah etmeki ol hiffet verir / Bakma hem nâ-mahreme gaflet verir
Mizahla fazla uğraşan hafif-meşrep olur / Namahreme bakmak insana gaflet verir

Etme iki zen arasından güzer / Kılma hem nişanlıya aslâ nazar
Yolda iki kadın arasından geçme sakın / Nişanlı bir kimseye de sakın bakma

Senden alâ'nın önüne geçme hem / Eyle ednâya tevâzû kıl kerem
Senden yüce mertebede birinin önünde yürüme / Senden aşağıdakilere karşı de kibirlenme tevazu göster

Kimseyi zem eyleyip kadh eyleme / Kendini hem ellere medh eyleme
Kimseyi kötüleme, ayıbını söyleyip çekiştirme / Kendini de başka kimselere övme sakın

Âkîl isen eyleme tenhâ sefer / Yalnız gitmekte vardır çok hatar
Akıllı isen tek başına sefere çıkma / Yalnız gitmekte çok tehlike vardır

Ay ü gün tutulsa hem kılma nazar / Ol nazardır gözlere ayn-ı zarar
Ay ve güneş tutulunca ona bakma / O bakış gözlere zarar verir

Ev süpürme hiç gece çekme emek / Hem cünüb'le gam verir yemek yemek
Gece ev süpürüp zahmet çekme emek etme / Ayrıca cenabet kimse ile yemek yemek de sıkıntı verir

Mümkün olduğunca eyle içtinâb / Söz budur vallâhu a'lem bis-sevâb
Mümkün oldukça sakınarak yaşa / Söz budur, Allah en doğrusunu bilir

Neva Pendnâme

"Nasihatnâme"

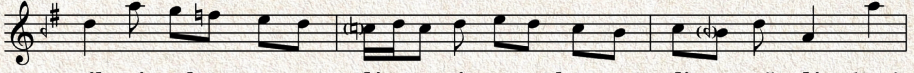
Her İşe Kıl Besmeleyle İbtidâ

Usûl: Devr-i Hindî

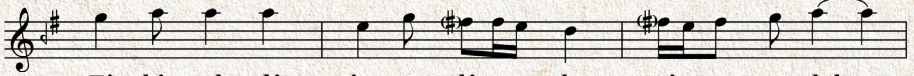
Güfte: Pir Mehmed Azmi (v. 1582 İstanbul
Müdürris - Kıbrıs Vergi Sorumlusu)
Beste: Neyzen Hakan Alvan

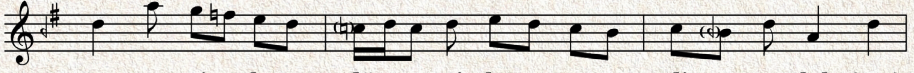
Her i şe kıl bes me ley le ib ti dâ
Sen den â lâ nın ö nü ne geç me hem

Zik ri nol sun dâ i ma ham di Hü dâ (Saz)
Ey le ed nâ ya te vâ zu kıl ke rem

Tâ hir ol dâ im sa lâ hı pî şe kıl
Kim se yi zem ey le yib kad hey le me

Hem a zâ bı dü zâ hı en di şe kıl (Saz)
Ken di ni hem el le re med hey le me

Kâ hi lol ma kıl na ma za ih ti mam
Â ki li sen ey le me ten hâ se fer

Dur o tur eh li sa lât i le mü dam (Saz)
Yâ lı nız git mek te var dır çok ha tar

Kim ki kâ ru pî şe sin is yan e der
Ay ü gün tu tul sa hem kıl ma na zar

Seslendiren:
İbrahim Suat Erbay

Şüb he siz ol rız kı na nok san e der (Saz)
Ol na zar dır göz le re ay nı za rar

Çok mi zah et me ki ol hif fet ve rir
Ev sü pür me hiç ge ce çek me e mek

Bak ma hem nâ mah re me gaf let ve rir (Saz)
Hem cü nüb le gam ve rir ye mek ye mek

Et me i ki zen a ra sını dan gü zer
Müm kü nol du ğun ca ey le ic ti nâb

Kıl ma hem ni şan lı ya as la na zar
Söz bu dur val la hu â lem bis se vab

Her işe kıl besmele ile ibtidâ
Zikrin olsun dâima hamd-i Hüda

Tâhir ol dâim salâhı pîşe kıl
Hem azâbı dü zâhı endîşe kıl

Kâhil olma kıl namaza ihtimam
Dur otur ehli salât ile müdam

Kim ki kâr u pîşesin isyan eder
Şübhesiz ol rızkına noksan eder

Çok mizah etme ki ol hif fet verir
Bakma hem nâmahreme gaflet verir

Etme iki zen arasından güzer
Kılma hem nişanlıya asla nazar

Senden âlânın önüne geçme hem
Eyle ednâya tevâzu, kıl kerem

Kimseyi zem eyleyib kadh eyleme
Kendini hem ellere medh eyleme

Âkil isen eyleme tenhâ sefer
Yâlnız gitmekte vardır çok hatar

Ay ü gün tutulsa hem kılma nazar
Ol nazardır gözlere aynı zarar

Ev süpürme hiç gece çekme emek
Hem cü nüb le gam verir yemek yemek

Mümkün olduğunca eyle ictinâb
Söz budur vallahu âlem bis sevab

İbtidâ: Başlangıç
Tâhir: Temiz
Kâhil: Tembelenme
Kâr u pîşe:
İşinde gücünde
Hif fet: Hafiflik
Zen: Kadın
Ednâ: Aşağı
Zem: Kınamak
Kadh: Dedikodu
Hatar: Tehlike
İctinâb:
Uzak durma

DÂNİŞÎ ALİ İLMÎ DEDE (V.1683)

1500'lü yılların sonunda İstanbul'da doğdu. Babası, İstanbul'un önemli ailelerden Nevâlîzâdelere mensub Atâullah Efendi'dir. Dânişî Dede medrese tahsilini sürdürürken Galata Mevlevihanesi şeyhi Âdem Dede'ye intisap ederek Mevlevî dervişi oldu. Bu sırada yazdığı şiirlerle İstanbul edebiyat çevresince tanındı. Mevlevîlik yolunda icazet almasının ardından Lefkoşa Mevlevihanesi'nde şeyh olarak görevlendirildi.

Lefkoşa Mevlevihanesi'ndeki şeyhliği döneminde Mevlevihane'nin bölgedeki etkinliğinin artmasını sağladı. Bilhassa Kıbrıs'taki Türk edebiyatının önemli isimlerinden Siyâhî Mustafa Dede'nin hem edebî, hem de tasavvufî açıdan yetişmesinde büyük hizmetleri oldu. Lefkoşa'daki görevinin ardından Kudüs Mevlevihanesi'ne tâyin edildi.

1683 senesinde Kudüs'te vefat etti.

Kaynak: II. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 24-27 Kasım 1998
Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti/
İlhan Genç.

- Dia / Lefkoşa Mevlevîhânesi Maddesi / İbrahim Numan

**Ağlar inler pâyine yüzler sürer gönlüm gözüm
Hâk-i pâyeye âh u eşkim arz ider gönlüm gözüm**

Ağlar inler ayaklarına yüzler sürer gönlüm gözüm
Ayağının tozuna feryadım ve gözyaşımı sunar gönlüm gözüm

**Dîde vü dilde hayâl-i çeşm ü la'lin var iken
Nergis ile goncaya kılmaz nazar gönlüm gözüm**

Gönlümde ve gözümde senin gözünün ve dudacağının hayali varken
Nergisle goncaya bakmaz artık gönlüm gözüm

**Ben nice nâlân ü giryân olmayam ey Dânişî
Mâcerâ-yı zâr-ı aşkı fâş ider gönlüm gözüm**

Ben nasıl feryat etmeyeyim, ağlamayayım ey Danişî!
Aşktan gelen inleyişlerin macerasını ifşa eder gönlüm gözüm

Hicaz İlâhi

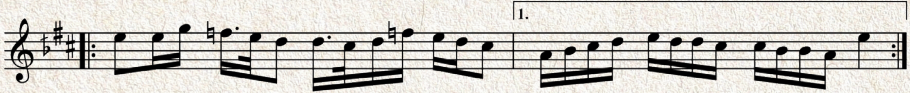
Ağlar İner Pâyine Yüzler Sürer

Usûl: Sofyan

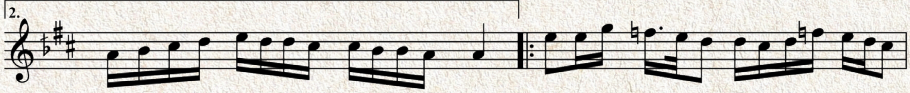
Güfte: Dânişî Ali İlmî Dede (v. 1683-Kudüs
LeFKoşa - Kudüs Mevlevihanesi Şeyhi)
Beste: Neyzen Hakan Alvan

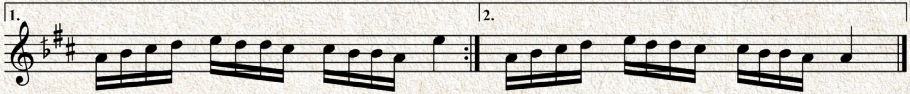
Ağ lar in ler pâ yi ne yüz ler sü rer gön lüm gö züm
Dî de vü dil de ha yâ li çeş mü lâ lin va ri ken
Ben ni ce nâ lâ nü gir yân ol ma yam ey Dâ ni şî

Hâ ki pâ ye â hu eş kim ar zi der gön lüm gö züm
Ner gi si le gon ca ya kıl maz na zar gön lüm gö züm
Mâ ce râ yı zâ rı aş kı fâ şî der gön lüm gö züm

ar zi der gön lüm gö züm (Aranagme...
maz na zar gön lüm gö züm
fâ şî der gön lüm gö züm

Ağlar inler pâyine yüzler sürer gönlüm gözüm
Hak-i pâyê âh u eşkim arz ider gönlüm gözüm

(Ağlar inler ayaklarına yüzler sürer gönlüm gözüm
Ayağımın tozuna feryadım ve gözyaşımı sunar gönlüm gözüm)

Dîde vü dilde hayâl-i çeşm ü la'lin vâri iken
Nergis ile goncaya kılmaz nazar gönlüm gözüm

(Gönlümde ve gözümde senin gözümün ve dudacağımın hayali varken
Nergisle goncaya bakmaz artık gönlüm gözüm)

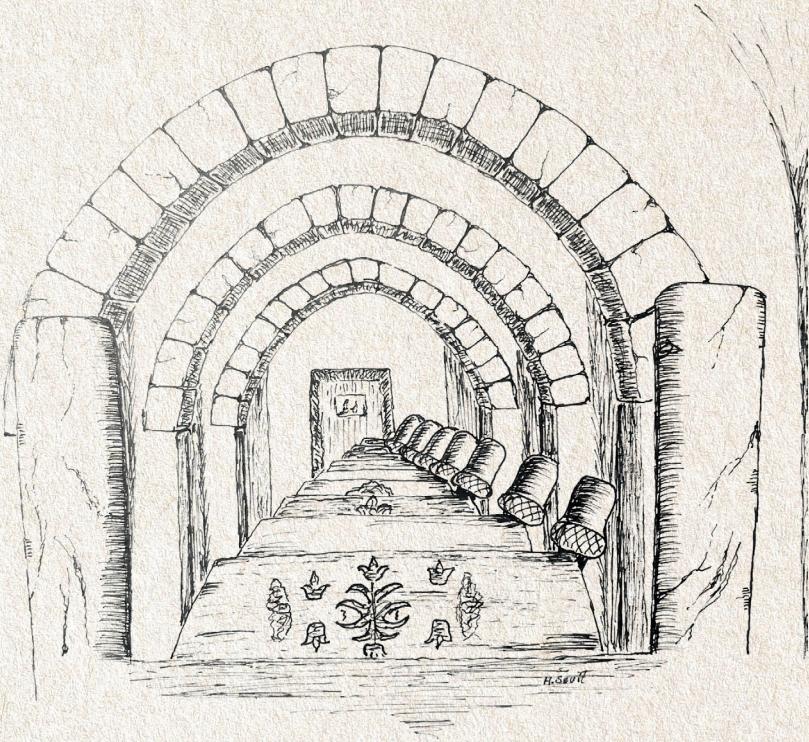
Ben nice nâlân ü giryân olmayam ey Dânişî
Macerâ-yı zâr-ı aşkı fâş ider gönlüm gözüm

(Ben nasıl feryad etmeyeyim, ağlamayayım ey Danişî!
Aştan gelen inleyişlerin macerasım işşa eder gönlüm gözüm)

Beste: 20/02/2019 / İstanbul

Seslendiren:
Furkan Biçer

Lefkoşa Mevlevihânesi Türbesi

İLAHİ DİZİNİ (ÇEVİRİMİÇİ ORTAMDA DİNLEMEK İÇİN QR KODU OKUTUNUZ)

1) Segâh İlahi

“Kıbrısın Fâtihî”

Solist: Halil Necipoğlu
Güfte: M.Batuhan Bozkurt
Beste: Hakan Alvan

8) Uşşak İlahi

“Dünya Malını Sırtımdan”

Solist: Furkan Biçer
Güfte: Hakkı Şener
Beste: Salih Suphi Soner

2) Hicaz İlahi

“Evela Adem ü Havva Bir Olur”

Solist: Levent Kaya
Güfte: Âşık Kenzî
Beste: Levent Kaya

9) Bayati İlahi

“Fânî Dünyaya Muhabbetten”

Solist: Levent Kaya
Güfte: Müftü Mehmed Râcî Efendi
Beste: Hakan Alvan

3) Hicaz İlahi

“Gülü Ateşle Seyreden”

Solist: İhsan Güvenç
Güfte: Mustafa Resmî Âhî
Beste: Hakan Alvan

10) Segâh İlahi

“Eyle İlahi Bana Lutfun Karın”

Solist: Levent Kaya
Güfte: Siyâhî Mustafa Dede
Beste: Levent Kaya

4) Hicaz İlahi

“Allah Yek”

Solist: Memduh Özyalvaç
Güfte: Hızır Handî Dede
Beste: Hakan Alvan

11) Rast İlahi

“Şol Cennetin İrmakları”

Solist: Halil Necipoğlu
Güfte: Yunus Emre
Beste: Anonim Kıbrıs İlahisi
(Derleyen: Nâzım Kıbrısî)

5) Hicaz İlahi

“Aşkiyle Oldum Kulu”

Solist: Memduh Özyalvaç
Güfte: Mustafa Resmî Âhî
Beste: Hakan Alvan

12) Rast Nefes

“İrfan Olamaz”

Solist: Memduh Özyalvaç
Güfte: Âşık Kenzî
Beste: Hakan Alvan

6) Uşşak İlahi

“Biz Cefâkeş

Âşık-ı Sâdıklarız”

Solist: İhsan Güvenç
Güfte: Hasan Nesib Efendi
Beste: Levent Kaya

13) Mahur Mehter Marşı

“Rahmeyleriz, Vicdanlıyız”

Koro
Güfte: Mehmed Nâzım Bey
Beste: Hakan Alvan

7) Muhayyer Mersiye

“Düştü Evladın Yatırdılar”

Okuyan: Rahmi Güler
Güfte: Hasan Nesib Efendi

14) Rast Tevşih

“Mevlid-î Pâk-î Risâlet”

Solist: Alp Arslan
Güfte: Müftü Hasan Hilmi Efendi
Beste: Hakan Alvan

15) Rast İlahi

“Ârif Ol Âdem İsen”

Solist: Alp Arslan

Güfte: Ali Handî Efendi

Beste: Hakan Alvan

16) Çargâh Tevşih

“Ey Cemalin Pertev-Endâz-ı Semâvâti'l-'Ulâ”

Solist: İbrahim Suat Erbay

Güfte: Osman Fazlı Atpazârî

Beste: Anonim

17) Saba İlahi

“Lütf Eyleyib Bir Kez Nazar Eylerse”

Solist: İbrahim Suat Erbay

Güfte: Aziz Mahmûd Hüdâî

Beste: Hakan Alvan

18) Hüseyini İlahi

“Şah-ı Evreng-i Himem Hazreti Mevlânâ'dır”

Solist: İbrahim Suat Erbay

Güfte: Mehmed Nâzım Bey

Beste: Hakan Alvan

19) Neva Pend-nâme

“Her İşe Kıl Besmeleyle İbtidâ”

Solist: İbrahim Suat Erbay

Güfte: Pir Mehmed Azmî

Beste: Hakan Alvan

20) Hicaz İlahi

“Ağlar İner Pâyine Yüzler Sürer”

Solist: Furkan Biçer

Güfte: Dânişî Ali İlmî Dede

Beste: Hakan Alvan

